

DEFENCE, FOREIGN POLICY AND SECURITY

New
Direction

the foundation for european reform

RUSSIA'S INFLUENCE AND PRESENCE IN LITHUANIA

LINAS KOJALA - WOJCIECH JAKÓBIK

New Direction

A Brussels-based free market, euro-realist think-tank and publisher,
established in 2010 under the patronage of Baroness Thatcher.

We have satellite offices in London, Rome and Warsaw.

Lin

Wojciech Jak

	EDITORIAL	7
	INTRODUCTION	9
1	HISTORY OF LITHUANIAN-RUSSIAN RELATIONSHIP	11
1.1	INTERWAR PERIOD	12
1.2	SOVIET OCCUPATION	13
1.3	RESTORATION OF INDEPENDENCE	14
1.4	ETHNIC RUSSIANS IN LITHUANIA	14
2	FROM HISTORY TO TODAY: RUSSIA'S INFLUENCE	16
2.1	SOCIOCULTURAL FACTORS, PUBLIC PERCEPTION AND DISINFORMATION	16
2.2	ECONOMY	20
2.3	ENERGY	21
2.4	POLITICS	22
2.5	MILITARY	23
	CONCLUSIONS	25
	RECOMMENDATIONS	25
CASE STUDY	JAK ROSJA WYKORZYSTUJE SVOJE WPŁYWY W SEKTORZE ENERGETYCZNYM	26
ANNEX 1	OBSZERNE STRESZCZENIE RAPORTU DEPARTAMENTU BEZPIECZEŃSTWA REPUBLIKI LITEWSKIEJ	30
ANNEX 2	RUSSIA AS A THREAT TO THE STATES BEING IN THE ZONE OF INFLUENCE	42
ANNEX 3	POPULATION AND LANGUAGES IN THE LITHUANIA, INCLUDING RUSSIAN MINORITY AND RUSSIAN LANGUAGE	43
ANNEX 4	PARLIAMENTARY ELECTIONS	44

Tomasz Poręba

Tomasz Poręba is a Member of the European Parliament and President of New Direction – The Foundation for European Reform.

These three reports by New Direction on the Russian regime's influence in the Baltic States come in a very important time period, especially in light of the current debates on lifting sanctions against Russia, the increase in polls of political parties being neutral towards Russia, and the never-ending hybrid war in Ukraine led by President Putin. Using its old divide et impera tactics, Russia is challenging the unity of the EU Member States by taking full advantage of different factors, including economic links and support from political parties with especially strong ties to the Kremlin.

It is time we look closer at Putin's game, a big part of which is a conflict in the East of Ukraine, and react before it is too late. As stated in these New Direction studies, 'at the heat of the fighting in Donbass in early 2014, 87 per cent of Lithuanians admitted fear that Russia might again occupy their country'.

If Ukrainian conflict teaches us something, it is that the Russian regime has recently diverted much of its resources and focus from mobilising hard power in protecting its interests to soft power, including funding media outlets and political parties.

The Baltic cases precisely identify this new aspect of Putin's influence across the EU. These studies describe in detail the ongoing game played by the Russian regime and neatly sums up its current policy towards

its former 'soviet republics' and its attempts to undermine European unity through energy interests, political funding, and media (dis)information.

Similar to its efforts in Bulgaria, the Russian regime is using gas exports as a political weapon in the Baltic States in order to undermine European solidarity by creating political and economic rifts. As the Baltic States form an energy island, traditionally heavily reliant on Russian imports, they have little manoeuvring space to lead an autonomous and independent energy policy.

With regard to (dis)information, Russia exerts a firm influence by 'generously' funding Baltic media outlets at both the local and national levels. Ethnic minorities still use Russian media (mainly TV channels) as their main source of information. There is a strong correlation between time spent watching Russian TV channels and perception of Putin's policies in a more positive light. The recent propaganda multimedia project called Sputnik poses a threat to the Baltic States' information security and challenges their sovereignty.

Moreover, due to historical ties, it is much more difficult to grasp the Russian regime's influence in Baltic States than it is to grasp its influence in other EU Member States. The Kremlin can play the Soviet nostalgia card as a way to influence public opinion. The same logic is behind the funding of political parties which are mostly supported by Russian-speaking populations.

Last but not least, the Baltic States' vulnerabilities in the case of military aggression should not be treated as purely hypothetical. The last NATO summit held in Warsaw drew special attention to the Suwalki gap, a key weakness in the area's military defence.

After the study on Russia's influence in Bulgaria, this new research by New Direction should be used by policy advisers and politicians to better understand the Russian regime's behaviour and reshape their policy towards Russia. Before we are able to compete externally, we must first establish internal sovereignty. •

Tomasz Poręba
Tomasz Poręba

INTRODUCTION

Russian influence encompasses all aspects of Lithuanian society. From schools, where pupils learn about the impact of Soviet occupation of Lithuania in aftermath of World War II, to mass media, which focuses on observing current geopolitical struggles; from businesses, for which Russia is still an important trading partner, to ordinary citizens, many of whom could speak Russian and have at least some links to its culture.

Both historic grievances and recent Kremlin's incursion to Ukraine make matters even more complicated. At the heat of the fighting in Donbass in early 2014, 87 per cent of Lithuanians admitted fear that Russia might again occupy their country.¹ Lithuanian State Security Department reports that "the greatest threat to national security in Lithuania is posed by Russia's imperialistic ambitions, aggressive foreign policy, and readiness to use military force".² After all, Russian political elite still uses the concept of "near abroad" (or, sometimes even more openly, "zone of influence"). Supposedly encompassing all former members of the Soviet Union, it forms a neighbouring region of intentions and specific interests for Kremlin. Lithuania – a member of European Union and NATO – is still a part of it, at least to some extent. Various instruments, from cultural to political, are being used to maintain it. Hence it is no surprise that President Dalia Grybauskaitė publicly acknowledged Russia's aggression and maintained that the economic sanctions on Kremlin at European Union's level

should be prolonged until the Minsk Agreement is fulfilled.³

On the other hand, while these developments pose a challenge, it is also a wake-up call for Lithuanian society and many of country's Western partners, which led to a better understanding of the lasting sensitivities of the Baltic region with regards to Russia. NATO's recent decision to deploy multinational troops in the Lithuania, Latvia, Estonia and Poland⁴ is an example of that changed perception.

These tensions go along with the fact that the second biggest national minority in Lithuania is Russians, with almost 5 per cent of total population.⁵ Fortunately, recent international crises and political confrontations seem not to have any impact on their daily lives or relationship with ethnic Lithuanians. Therefore, there is a common saying that Lithuanians are hostile to Vladimir Putin's policies, but not to Russians as a nation – at least when historic or geopolitical topics are bypassed.

Hence, there is a need both to understand and observe a broad composition of factors, which shapes Lithuanian-Russian relationship, with a special attention to areas in which Kremlin could use its strength to have a substantial impact in Lithuania. It is being determined by variety of factors, from historic circumstances to infrastructural linkages. As the analysis shows, the overall impact is being reduced, but remains strong in some specific areas. •

¹ 87 proc. lietuvų tiki, kad Rusija gali vėl pulti Lietuvą, March 24, 2014 <<http://www.veidas.lt/87-proc-lietuvu-tiki-kad-rusija-gali-vel-pulti-lietuva>>

² State Security Department of Lithuania, Annual Threat Assessment 2015 <<http://www.vsd.lt/Files/Documents/636035032005780000.pdf>>

³ Lithuania's president: 'Russia is terrorizing its neighbors and using terrorist methods', September 24, 2014 <https://www.washingtonpost.com/opinions/lithuanias-president-russia-is-terrorizing-its-neighbors-and-using-terrorist-methods/2014/09/24/eb32b9fc-4410-11e4-b47c-f5889e061e5f_story.html>

⁴ Four NATO battalions to go to eastern Europe to deter Russia, July 9, 2016 <<https://www.yahoo.com/news/us-deploy-1-000-troops-nato-battalion-poland-134305030.html>>

⁵ Statistics Lithuania <<http://osp.stat.gov.lt/en>>

HISTORY OF LITHUANIAN-RUSSIAN RELATIONSHIP

The best way to describe historic linkages with Russia is to look at two different national holidays – days of independence – that are celebrated in Lithuania. The first, February 16, marks the Act of Independence of Lithuania, which was signed in 1918. The document restored Lithuania's statehood, which was lost after the last partition of the Polish-Lithuanian Commonwealth in 1795⁶; since then and up until early XX century, Lithuania was annexed by the Russian Empire and struggled for survival as a political nation or entity. Even though there were two major uprisings, the tsarist rule maintained its grip until XX century, regarding the land as being "Russian since the old times".⁷

The second day of independence is commemorated on March 11; it memorializes the Act of the Re-

Establishment of the State of Lithuania, adopted by Supreme Council of the Republic of Lithuania. Lithuania was the first country of the Soviet Union to formally announce its independence, which was lost in 1944 – and led to a domino chain that effectively ended the USSR. To this day, the Constitutional Act of Lithuania on the non-alignment of the Republic of Lithuania to post-soviet Eastern Union proclaims that the state could "never join, in any form, any new political, military, economic, or other unions or commonwealths of states formed on the basis of the former USSR" and that "there may be no military bases or army units of Russia, or the Commonwealth of Independent States or its constituent states, on the territory of the Republic of Lithuania."⁸

⁶ 16 February – Day of Restoration of Lithuania's Independence <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=5691&p_k=2>

⁷ Alfonsas Eidintas et al., Lietuvos istorija. Vilnius university press, 2012, p. 114.

⁸ The Constitution of the Republic of Lithuania <<http://www3.lrs.lt/home/Konstitucija/Constitution.htm>>

Hence, with the exception of Middle Ages, Lithuania had any sort of state-to-state relationship with Russia only briefly – during the interwar and ever since after the Cold War. However, post-war soviet times had arguably the biggest impact on current issues.

1.1 INTERWAR PERIOD

The main geopolitical struggle of newly independent Lithuania after 1918 was not focused on Russia, which underwent revolution of its own; military and political clash with Poland for the capital city Vilnius, which became a part of Poland, shaped country's main diplomatic efforts. "We won't calm down without Vilnius" was the slogan, which led to Lithuania's balancing act between the big powers, namely

Germany and Soviet Russia, while also attempting to maintain status of neutrality.

Therefore, Lithuania's relationship with Soviet Russia was relatively soft, especially after the bilateral agreement in 1920. According to the treaty, Russia recognized the independence of Lithuania and its sovereignty, as well as reaffirmed rights to Vilnius, but also ensured free transit of the Red Army units through Lithuania; moreover, Lithuania guaranteed to curtail the activities of all anti-Soviet organizations operating on its territory.⁹ Furthermore, in 1926, Lithuania concluded Non-Aggression Pact with Soviet Russia, which again confirmed the main agreements of six years ago. Hence, Soviet Russia used regional conflicts, especially the so-called Vilnius question, to impede the rift between Lithuania and Poland; for

quite a long time, Moscow was considered as the sole supporter of Lithuania against Warsaw. Furthermore, Soviet Russia successfully manipulated the situation to counter any attempts to create lasting military cooperation among the three Baltic States.¹⁰ Ultimately the destiny of the Baltics was decided at the negotiation table of Soviet foreign minister Vyacheslav Molotov and his Nazi counterpart Joachim von Ribbentrop; in 1939, they delineated the spheres of interest between the two powers and concluded that Lithuania shall become a part of Nazi Germany; Germany even urged Lithuanian leadership to join military efforts against Poland, but Kaunas – a city, in which during the interwar resided Lithuanian political leadership – declined to cooperate with the aggressors. Soon after, the renewed Molotov-Ribbentrop agreement changed the status of Lithuania to that of Soviet territory, which soon became a reality with an ultimatum from Kremlin in 1940 to allow unlimited number of Soviet troops to enter Lithuania. Kaunas decided against using military means to defend the country against the far superior aggressor; therefore, the agreement effectively ended Lithuania's independence and statehood. While Soviet and Nazi troops exchanged their control of the land during the years of World War II – Lithuania even attempted to regain independence in 1941, when Soviets were pushed out by Nazis, the War's end marked incorporation of Lithuania into the Soviet Union. Justas Paleckis, a Lithuanian communist, assumed the power after occupation, but was later replaced by Antanas Sniečkus, who remained the first secretary of Communist Party of Lithuania up until 1974.

1.2 SOVIET OCCUPATION

Even though Lithuania's official political leadership did not fight against the oncoming Soviet troops, thousands of Lithuanians started a partisan resistance war against Soviet occupants in 1944. Up until 1953, more than 20.000 Lithuanian guerrillas ("Forest Brothers"), who used Lithuanian state symbols on their uniforms, died in military action, which encompassed the whole territory of Lithuania. Soviets lost almost 3.000 domestic

security agents, 1.000 military personnel, 1.300 soviet activists. These efforts emphasized Lithuania's forced, rather than affirmative, incorporation to the Soviet Union and willingness to fight for independence throughout the Cold War.

At the same time, Soviets continued russification and mass deportations of Lithuanian citizens to gulags in Siberia and other distant regions of Soviet Union; the deported people were regarded as a threat to Soviet regime – intellectuals, politicians, teachers, as well as so-called bourgeois.¹¹ In the area of economy, Soviets pursued policy of collectivization and created kolkhozes, which led to a decline of general levels of economic development, while used social and cultural policies to destroy the remnants of Lithuania's statehood.

Neither the losses of the partisan war, nor the deportations ended hopes of restoration of independence; a crucial factor was a strong dissident movement, which fought for human rights, freedom of expression, freedom of speech. It was led by more than 70.000 Lithuanians, who fled the country during the war. It is said that at that time Lithuanian intellectual elite either managed to flee to Western countries or were forced to go to Siberia. Lithuanian diplomats in exile even maintained diplomatic missions in countries which did not recognize the fact of Soviet occupation: the U.S., Canada, Brazil, Columbia, Uruguay, Great Britain, France, Switzerland, Vatican. However, the number was declining as the time passed due to political reasons. Lithuanian Catholics, who resisted atheistic soviet policies, also played a major role in maintaining the idea of restoration of independence with underground publications and education. One of numerous *samizdat* periodicals "Chronicle of the Catholic Church in Lithuania", the best-known underground periodical (issued continuously from 1972 to 1990), published text and documents about persecutions against believers and totalitarian crimes. Political movements, such as Lithuanian Liberty League, played their parts by printing anti-Soviet literature and organizing protest rallies.¹² Hence, while the idea of Lithuania as an independent state was suppressed, it was never extinct.

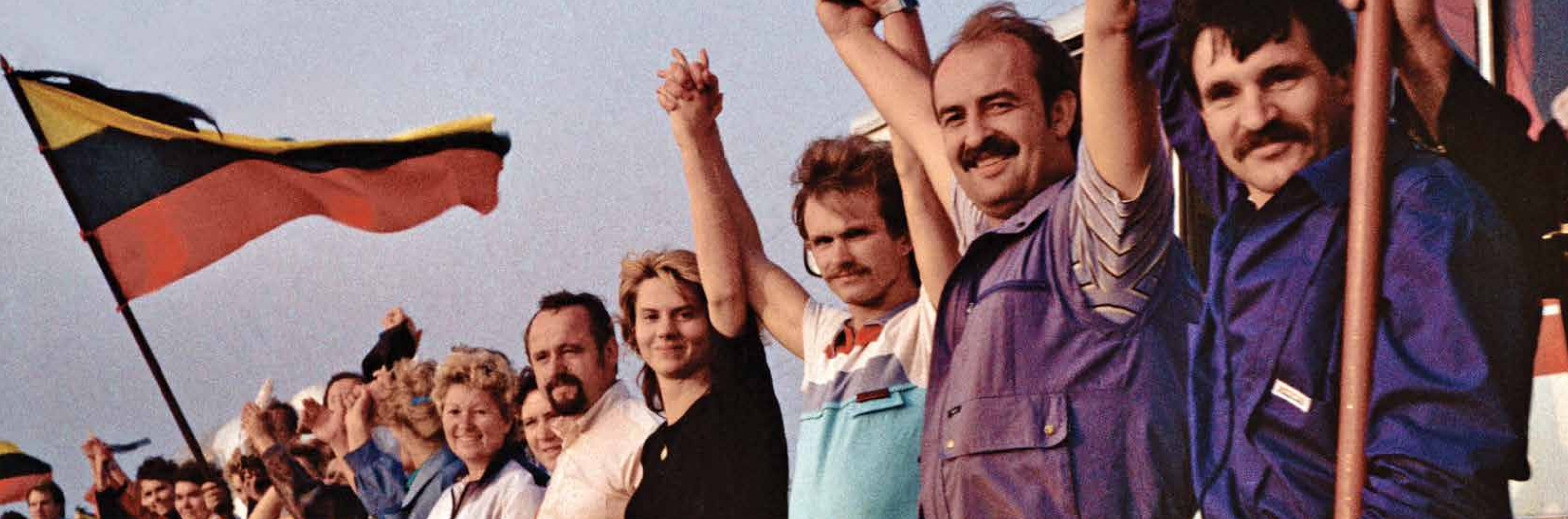

⁹ Jonathan D. Smele, Historical Dictionary of the Russian Civil Wars, 1916-1926. Rowman & Littlefield, 2015, p. 766.

¹⁰ Andres Kasekamp, A History of the Baltic States. Palgrave Macmillan, 2010, 80.

¹¹ Alexandra Ashbourne, Lithuania- The Rebirth of a Nation, Lexington Books, 1999, p. 18-19.

¹² Eidintas et al, p. 220-230

1.3 RESTORATION OF INDEPENDENCE

The bubble burst out in late 1980's, at the time of Mikhail Gorbachev's Perestroika. As Lithuanian Communist Party struggled to adapt to changing circumstances, Reform Movement of Lithuania Sąjūdis used up the opportunity to take over the power in election to Congress of People's Deputies in 1989. Political action was strongly encouraged by the revival of society: rock marches, public rallies and other activities grew in numbers. The biggest of all took place on 23 August 1989, the 50th anniversary of the signing of the Nazi-Soviet agreement (known as Molotov-Ribbentrop Pact), when two-million-strong human chain reaching from Tallinn to Vilnius united in attempt to show the world their aspirations for freedom.¹³ On March 11, 1990, the Lithuanian Supreme Soviet adopted a declaration of Lithuanian independence.

However, it was followed by a struggle against Moscow, which declined to recognize the

independence declaration. The Soviet Union responded with an economic blockade to "show" Lithuanians what independence meant in practice;¹⁴ ultimately, it led to a tragic confrontation – in January 1991, Soviet troops attempted to take over control by attacking strategic locations, including the Vilnius TV Tower, which was defended by peaceful and armless civil Lithuanians; 14 Lithuanian civilians died in the action. Yet neither this nor other attempts succeeded, and Lithuania managed to maintain fragile independence from the Kremlin's late onslaught. The Soviet Union recognized Lithuania's independence on September 6, 1991.

1.4 ETHNIC RUSSIANS IN LITHUANIA

Despite historic struggles between Russia and Lithuania, relatively high number of Russians lived in current Lithuanian territory since XIV century. Many of them arrived in XVII-XVIII century, when Russians, including old believers and peasants,

were moving West due to religious persecution and serfdom in Russia. It continued throughout XIX century, when Russian Empire established Orthodoxy as an official state religion in territory encompassing Lithuania. Some of Russians living in Lithuania became famous: for example, Nikolai Pokrovsky (1865 – 1930), the last Foreign Minister of Russian Empire, fled from Bolshevik revolution and was an advisor of the interwar Lithuanian government; Lev Karsavin (1882 – 1952) became a famous professor in Kaunas and wrote extensively about European history of culture.

Another wave of Russians coming to Lithuania started during the Soviet times. Due to industrialization, there was lack of labour force in many of occupied countries, hence people from Russian were moved in. Moreover, Soviet Union filled Baltics with military serviceman. However, the number of Russians arriving during the Soviet times was considerably lower than in Latvia and Estonia, which led to "zero option" citizenship law in Lithuania after the collapse of Soviet

Union. It meant that all those people who had been citizens before 1940, including their descendants, as well as permanent residents, who had legal income and had been living in Lithuania for at least ten years, irrespective of their ethnic origin, could receive a citizenship.¹⁵

Some of the ethnic Russians also played an important role in Lithuanian independence movement. For example, human rights activist Sergei Kovalev is known for supporting Lithuanian dissident groups, activities for which he was arrested and convicted in Vilnius during the Soviet times. In 2012, he was awarded Lithuanian Freedom Prize.

The number of Russians in Lithuania is currently decreasing. In the period of 1989–2011, the number fell by 49 per cent from 344.500 to 176.900. The main reasons for that are low birth rates, emigration and assimilation.¹⁶ People of Russian ethnicity currently mostly live in Vilnius and Vilnius region, Visaginas, Klaipeda region.¹⁷ •

¹³ The Baltic Way - Human Chain Linking Three States in Their Drive for Freedom <<http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/memory-of-the-world/register/full-list-of-registered-heritage/registered-heritage-page-8/the-baltic-way-human-chain-linking-three-states-in-their-drive-for-freedom/>>

¹⁴ Thomas Lane, Artis Pabriks, Aldis Purs, David J. Smith, The Baltic States: Estonia, Latvia and Lithuania. Routledge, 2013, p. 60.

¹⁵ Frank Möller, Thinking Peaceful Change: Baltic Security Policies and Security Community Building. Syracuse University Press, 2007, p. 135-136

¹⁶ Vita Petrušauskaitė, Vilana Pilinkaitė Sotirovič, Rusai Lietuvoje: etninės grupės raida ir socialinės integracijos iššūkiai 2001–2011 m (Russians in Lithuania: development of and challenges for the ethnic group 2001–2011). Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų institutas, 2011, p. 21

¹⁷ Ala Lichačiova, Rusakalbė Lietuva: Visagino atvejis (Russian-speaking Lithuania: case of Visaginas). 2012 (http://projektai.vu.lt/miestairkaltbos/files/A_Lichaciova_VISAGINAS_Presentation.pdf)

FROM HISTORY TO TODAY: RUSSIA'S INFLUENCE

A relatively broad overview of the history, with an emphasis on Soviet occupation period, shall give a ground for an analysis of today's perspective. Even though 26 years has passed since the restoration of independence, Lithuania's relationship with Russia remains shaped by the historic circumstances and facts. It not only impacts the cultural / societal level or one-another's perception, but also has a significant influence on the areas of economy or energy.

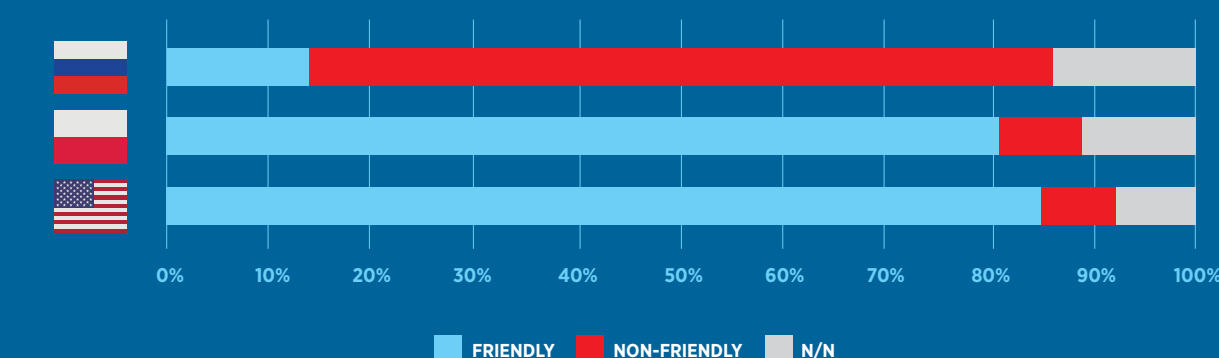
Russian influence, combining "soft" and "harder" elements, can be described as encompassing four separate, but always intertwined key dimensions: sociocultural, economic, energy and political, which will be analysed in the second part.

2.1 SOCIOCULTURAL FACTORS, PUBLIC PERCEPTION AND DISINFORMATION

After restoration of independence Lithuania's political elite, having an overwhelming support of society, chose a clear path of Western integration. Even though there were alternatives, such as geopolitical neutrality or even maintenance of strong links with newly-created Commonwealth of Independent States, all efforts were dedicated to the Western direction. The ultimate goal of so called Lithuania's "return to the Western world" was accession to both European Union and NATO. Lithuania became member of both of these organizations in 2004.

OPINION IN LITHUANIA ABOUT FOREIGN COUNTRIES

GRAPH 1 Results of general opinion poll of Lithuanian citizens (not excluding ethnic minorities) reveal that most Lithuanian citizens regard Russia as being "non-friendly" (Baltijos tyrimai, 2016)

However, this trajectory changing had its price: complicating relationship with Russia. During the first decade, the main issues were the withdrawal of Russian army from Lithuania, which was completed only in 1993; military transit from Russia to its enclave in Kaliningrad, which had to go through Lithuania, as well as Lithuania's economic relationship with the enclave; and finally, Lithuania's ambitions to leave Russia's sphere of influence by joining Western structures. Later, the problems surrounded Russia's aggressive foreign policy, with conflicts in Georgia and Ukraine causing anxiety in the Baltics. Overall, confrontations and misunderstandings, rather than cooperation, were dominant features of bilateral relationship.¹⁸

Hence, Lithuania's public perception of Russia remained sensitive throughout. The choice of Lithuania's Western geopolitical trajectory is best reflected by a research of 2006, when the perception of political system in Russia was regarded negatively by over half (51 per cent) of respondents, while Western European and American political systems were seen in a much brighter light (over 60 per cent regarded them

positively). Moreover, in 2006, over 61 per cent of Lithuanians regarded Russia as being "unfriendly to Lithuania", with Latvia and Poland leading in the "friendly" category.¹⁹ The tendency persisted up to today: in 2012, 50 per cent of respondents regarded Russia as either "hostile" or "more like hostile than not"²⁰, while at the heat of Ukrainian crisis that number rose to 73 per cent.²¹ It coincides with strong support for Ukraine in its conflict with Russia: 55 per cent of Lithuanians believe that Russia is mainly at fault for the ongoing war in Eastern Ukraine, while 18 per cent thinks that responsibility mainly lies with pro-Russian separatists. That also leads to strong support, over 80 per cent, for membership in NATO and deployment of NATO troops in Lithuania, which is regarded extremely negatively in Kremlin.²²

However, these opinion polls also reflect significant divergences inside Lithuanian society. For instance, ethnic minorities in Lithuania seem to have a much different perception on geopolitical issues than ethnic Lithuanians. For example, while 72 per cent of Lithuanians regard Russia as being "unfriendly" in 2016, majority of Lithuanian Russians and Lithuanian

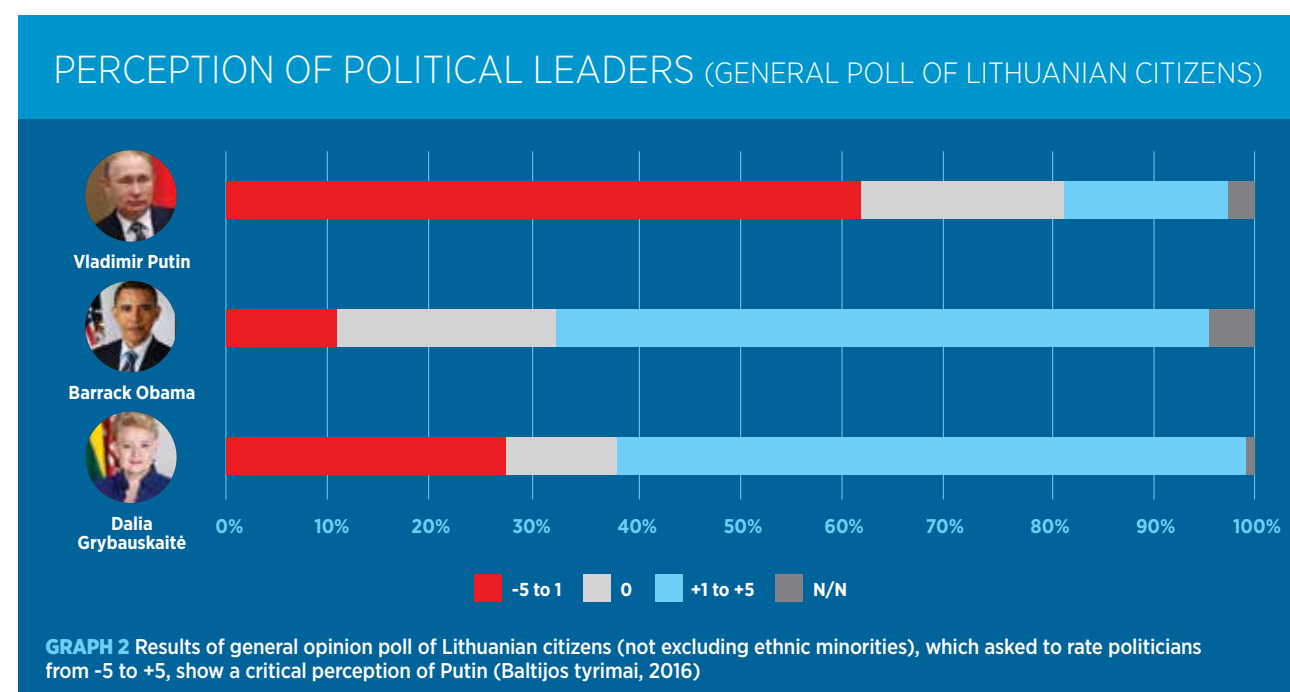
¹⁸ Dovilė Jakniūnaitė (ed), *Ambicingas dešimtmetis. Lietuvos užsienio politika 2004-2014* (Ambitious decade: Lithuania's foreign policy 2004-2014). Vilnius university press, 2015, p. 104.

¹⁹ Ainė Ramonaitė et al., „Tarp Rytų ir Vakarų: Lietuvos visuomenės geokultūrinės nuostatos“ (Between East and West: geocultural perceptions of Lithuanian society)“. 2006, p. 2 <http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2015/07/geokultures_nuostatos_isplestine_santrauka.pdf>

²⁰ Apklausa: Lenkiją draugiška šalimi laiko daugiau nei pusė lietuvių (More than half of Lithuanians regard Poland as a friendly state) Delfi, 2012 <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/apklausa-lenkija-draugiska-salimi-laiko-daugiau-nei-puse-lietuviu.d?id=59488207>>

²¹ Opinion poll in Lithuania, 2014 <<http://www.spinter.lt/site/lt/vidinis/menutop/9/home/publish/NjIwOzk7OzA>>

²² Apklausa atskleidė, kas Lietuvoje sugeria Rusijos propagandą (Opinion poll: who propaganda effects the most in Lithuania), Lietuvos rytas, 2015 <http://lietuovsdiena.lrytas.lt/aktualijos/apklausa-atkleide-kas-lietuvoje-sugeria-rusijos-propaganda.htm?utm_source=lrExtraLinks&utm_campaign=Copy&utm_medium=Copy>

Polish think otherwise and see Russia as a friendly neighbour (66 per cent of Russians and 64 per cent of Polish).²³ It is important to note that ethnicity *per se* is not regarded as the explanation. The main reason for that was said to be the fact that ethnic minorities still use Russian media (mainly TV channels) as their main source of information. There is a strong correlation between time spent watching Russian TV channels and perceiving Russian policies in a more positive light. And minorities seem to use them often: for example, 48 per cent of ethnic minorities watch Russian TV channels daily, while another 33 per cent – at least once or a couple of times a week.²⁴ Furthermore, there is also a strong link with the current positive perception of Kremlin and nostalgia to Soviet times, which is encouraged by lower levels of socioeconomic development, especially in some regions populated largely by ethnic minorities. Finally, socioeconomic factors play an important role.

Russia also plays the card of Soviet nostalgia as way to influence public opinion. As it was mentioned before, positive feelings towards Soviet times correlates with support to current Kremlin's policies. Hence, it is of note that an opinion poll in 2012 revealed that 37 per cent of

Lithuanians fully or partly agreed with the statement "it was better to live during Soviet times than now". Only 17 per cent of population fully or partly disagreed, while 23 per cent maintained "neither yes, neither no", with others having no opinion at all.²⁵ While the number declined in recent years and reached 26 per cent in 2016, it still leaves a significant poll of people who are in theory more susceptible to Russian influence.²⁶

To maintain these feelings, Kremlin directly or indirectly uses various tools. For example, Lithuania's history becomes a target – in 2013 PBK broadcasted documentary "The Man and the Law" (Chelovek i zakon), putting forward a theory that on 13 January 1991 it was the members of Lithuanian Independence Movement (Sąjūdis) and not the Soviet armed forces who opened fire on innocent citizens in front of TV tower. Furthermore, sports are also playing a part in developing the Compatriot discourse in Lithuania. For a time, strongest Lithuanian basketball teams actively participated in the VTB United League which included teams from the ex-Soviet Union states; a lot of the clubs were also financed by Russian businessmen (most prominent examples – ex-KGB spy Shabtai Kalmanovich and Russian businessman Vladimir Romanov who funded the legendary Lithuanian basketball club

Žalgiris). Lastly, various Russian celebrities – singers, actors – tend to perform in Lithuania, with some of their events coinciding with Lithuanian national celebrations (e.g. Independence Restoration day). For instance, singer Oleg Gazmanov, who is known for patriotic and pro-SSRS songs and controversially performed in Lithuania a couple of times, has been denied entry to the country. Moreover, according to Lithuanian State Security Department, Russia seeks to reinforce its existing media sources in Lithuania and maintain contacts with Lithuanian journalists in order to use them for the dissemination of favourable information. The plans of Rossiya Segodnya news agency to legitimize a propaganda multimedia project called Sputnik in Lithuania pose a threat to the Lithuanian information security. The project is to be implemented directly through the baltnews.lt portal under the leadership of Anatoliy Ivanov. The intensity of Russian information attacks is not expected to decrease in the short term. The attacks will further target mainly the Lithuanian defence and socioeconomic policy, energy projects, foreign policy towards Ukraine, ethnic communities, society's historical memory and support to the activities of state institutions.²⁷

Kremlin also uses its tools to weaken Lithuania's image in the Western world. A bold example of such efforts were two interviews of Russian President Vladimir Putin, during which he mentioned that the population of Lithuania currently stands at 1,4 million, while at the time of Soviet Union collapse it exceeded 3,5 million. The manipulation of statistics – Lithuanian population, while hit by emigration, is around 2,9 million – was used to send a message of a failed state of Lithuania to the partners in the West. It is of note that the interview was given to one of main U.S. TV stations.²⁸

This overview reveals that Russian influence remains strong when it manages to control information environment, at least for some groups of society; it also uses various ways to send disinformation and propaganda. Hence, alternative sources of information are crucial to reduce the negative impact. However, strong emphasis on socioeconomic development of ethnic minority regions is also essential to reduce the susceptibilities, as Lithuania's inability to accommodate the problems of ethnic minorities also plays a part in making solutions more difficult.

²³ Lietuvos tautinės mažumos įvertino V. Putiną ir D. Grybauskaitę (Ethnic minorities revealed their opinion on Putin and Grybauskaitė). DELFI, 2016 <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/lietuvos-tautines-mazumos-ivertino-v-putina-ir-d-grybauskaite.d?id=72329270>>

²⁴ Ibid

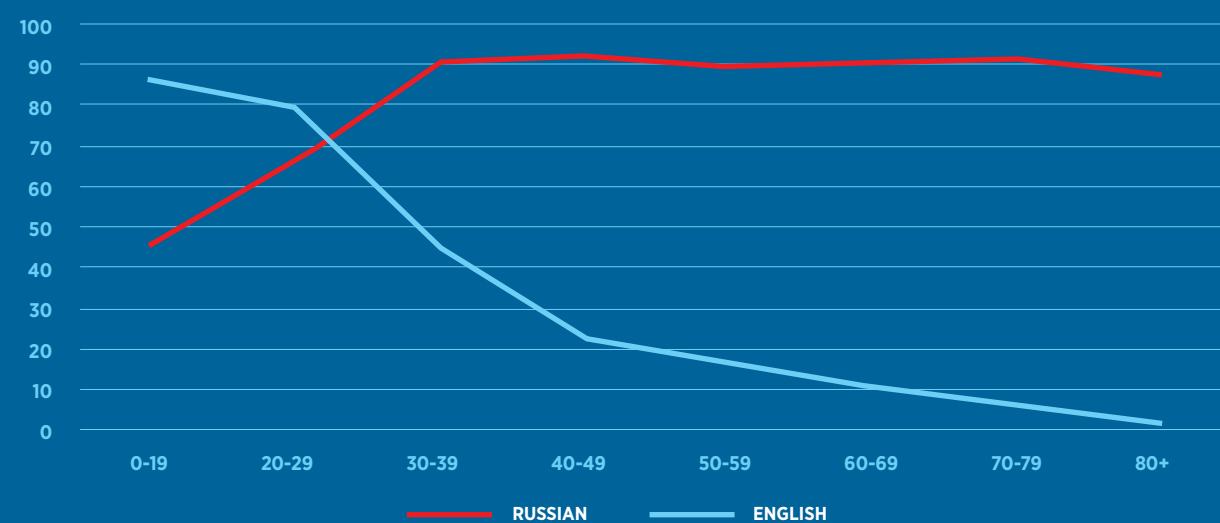
²⁵ Ainė Ramonaitė, "Who is Nostalgic about the Soviet Past? The Impact of Economic Stats, Social Networks and Ideological Beliefs on the Soviet - Anti-Soviet Cleavage in Lithuania," Sociologija. Mintis ir veiksmai 2013/2(33), 267.

²⁶ Tyrimas parodė: ar lietuviams prie rusų gyventi buvo geriau (Research shows: was it better during the Soviet times?) Delfi, 2016 <<http://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/tyrimas-parode-ar-lietuviams-prie-ruso-gyventi-buvo-geriau.d?id=71898770>>

²⁷ National Security Threat Assessment <<http://www.vsd.lt/Files/Documents/636035032005780000.pdf>>

²⁸ Putin halves population of Lithuania during interview, The Baltic Times, 2015 <http://www.baltictimes.com/putin_halves_population_of_lithuania>

PER CENTAGES IN AGE GROUPS OF RUSSIAN AND ENGLISH SPEAKERS

GRAPH 3 The younger Lithuanians, the less likely they are to know Russian and the more likely to speak English (Census in Lithuania 2011)

In order to reduce the influence of disinformation, Lithuanian government blocked Russian TV channels for repeated violations and disinformation; yet, these measures do not seem to have a lasting positive impact, as above mentioned societal vulnerabilities remain.²⁹ Moreover, cultural factors are widely used to strengthen the feelings of Soviet nostalgia, as they tend to create a closer linkage between Lithuanian society and current Russia. Yet in longer term influence of Russian media and cultural activism shall be less felt because the number of people speaking Russian is shrinking steadily. While those who lived in Soviet times are good Russian speakers, the younger generation is less exposed to Russian informational environment and use English as its main foreign language.

2.2 ECONOMY

Even though Lithuania chose path of integration with the West, it remains closely connected economy to Russia. It is mainly due to historic (at the time of impendence, share of Lithuania's trade with Western countries was only 2 per cent) and geographic reasons (Russia has a huge market for agricultural products).

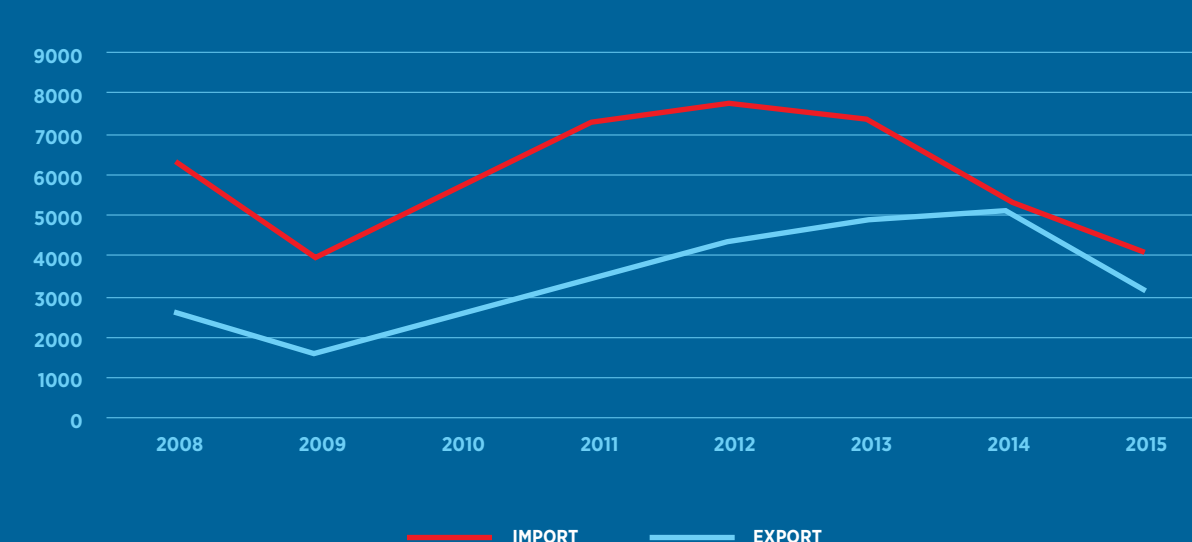
Despite political difficulties and misunderstandings, the levels of trade between Russia and Lithuania were growing relatively steadily. The trajectory was only temporarily disturbed by Russian financial crisis in 1998, when the level of exports fell to only 6 per cent of all Lithuanian exports, as well as during global recession of 2009. Still, Russia is a key trading partner, with the levels of exports amounting to 3,1 billion euros, while imports - 4,3 billion euros. The main imports from Russia were oil (59 per cent) and gas (14 per cent). Moreover, Russia is an important market for Lithuanian foreign direct investments, which amounts to 51 million euros (8th place among the foreign countries for Lithuanian investments), while the levels of Russian foreign direct investments does not rank among the top ten in Lithuania (213 million euros, 16th place).³⁰

However, war in Ukraine had a strong impact on bilateral economic linkages. Due to the Russia's role in the conflict, European Union imposed sanctions on Russia and Kremlin responded with its own counter-sanctions. It hit Lithuania hard, as it is the most dependent country on Russian markets in whole of EU - share of exports to Russia in the total share of exports were at the levels of 21 per cent for Lithuania, 15 per cent for Latvia and 10 per cent for Estonia in 2014, as compared to an average 4

²⁹ Lithuania May Block Two More Russian TV Channels for Biased Coverage. The Moscow Times, 2015 <<https://themoscowtimes.com/articles/lithuania-may-block-two-more-russian-tv-channels-for-biased-coverage-42696>>

³⁰ Lithuania - Russia statistics, MFA of Lithuania <<https://www.urm.lt/default/lt/rusija-lietuva>>

LEVELS OF LITHUANIAN EXPORTS, IMPORTS WITH RUSSIA, EUR MILL.

GRAPH 4 The level of trade between Lithuania and Russia has been growing until events in Ukraine (Statistics Lithuania)

per cent for the 11 EU members in Central Europe or just 2 per cent for the whole EU.³¹ Hence, Lithuanian exports to Russia plunged by 39 per cent in 2015.³² Economists at trade credit group Euler Hermes said the conflict in Ukraine has halved Lithuania's predicted economic growth compared with the previous year.³³

Yet the loses were at least partly compensated by the opening of new markets for Lithuanian exports in Western countries. The businesses were encouraged to seek new markets in order to avoid unpredictability and dependence on Russia. While Russia remained the main country for Lithuanian exports in the first eight months of 2016 (13 per cent, down from 21 per cent in 2014 as mentioned before), it was closely followed by Latvia (10 per cent), Poland (9,4 per cent) and Germany (8 per cent).³⁴ Furthermore, a poll by Lithuanian Confederation of Industrialists revealed that the wish of Lithuanian businesses to expand in the CIS has been declining, while the best

opportunities are envisaged in Asia as 23 per cent of respondents think about expansion in the region.³⁵

Furthermore, despite suffering the direct losses of economic sanctions, Lithuania remains a vocal supporter of their extension on EU level until Russia fulfils its obligations under Minsk agreements.³⁶ Therefore, economic linkages remain, but dependence was reduced without making Lithuania's perception of regional events change.

2.3 ENERGY

For years, Lithuania has been almost fully dependent on sole energy supplier - Russia. While in 2009, the imports from Russia accounted to 51 per cent of Lithuania's energy mix, in 2010 it reached 80 per cent due to the closure of nuclear power plant. For instance, 100 per cent of

³¹ Euler Hermes Report on Lithuania <<http://www.eulerhermes.com/economic-research/country-reports/Pages/Lithuania.aspx>>

³² EU's Biggest Russia-Trade Fan Finally Throws in the Towel, Bloomberg, 2016 <<http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-03-31/eu-s-biggest-russia-trade-fan-finally-throws-in-the-towel>>

³³ Russian trade hit by sanctions and commodity crisis, Financial Times, 2016 <<https://www.ft.com/content/ba7f5e68-d178-11e5-92a1-c5e23ef99c77>>

³⁴ Pagrindinės lietuviškų prekių eksporto rinkos - JAV ir Vokietija (Main exports - to the U.S. and Germany) <<http://vz.lt/sektoariai/pramone/2016/10/07/pagrindines-lietuvisku-prekiu-eksporto-rinkos--jav-ir-vokietija#ixzz4PB3k27dP>>

³⁵ Lithuania's companies set off losses in CIS with exports to new markets," DELFI, 2015 <<http://en.delfi.lt/lithuania/economy/lithuanians-companies-set-off-losses-in-cis-with-exports-to-new-markets.d?id=67115306#ixzz3WfczvNrn>>

³⁶ Lithuania formin says EU sanctions on Russia should stay, Reuters, 2016 <<http://uk.reuters.com/article/uk-ukraine-crisis-lithuania-idUKKCN1141NN>>

necessary gas supplies came from the sole supplier, Gazprom. Hence, Lithuania was “an energy island - entirely dependent on a single gas supplier”³⁷. The monopoly lead to manipulation and politically-based pressure: for instance, Lithuania paid \$500 per thousand cubic meters (tcm) of Russian gas in 2013, while Germany paid only \$400, even though there is no rational economic explanation for that³⁸. However, Stockholm’s international arbitration court rejected Lithuania’s claims for compensation for allegedly unfair gas prices.³⁹ Overall in 2012, Lithuania paid Russia around 1 billion euros for its energy supplies.

In recent years Lithuania made significant steps to reduce its dependence on Russia in energy field. First, liquefied natural gas (LNG) terminal was opened in the port city of Klaipėda in 2014; it was symbolically named *Independence*, as a sign of crucial step to reduce imports from Gazprom. “Several months after *Independence* had sailed into the Klaipėda port, Lithuanians were paying almost 19 per cent less than a year before. This significant drop in the gas price (the biggest in the EU at that time) was a result of the new gas deal between Vilnius and Gazprom back in May 2014, when the Russian gas company cut the price by 20 per cent partly in anticipation of Lithuania’s future LNG terminal.” Terminal is able to fulfil 100 per cent of Lithuanian gas demand, as well as 90 per cent of the demand of all three Baltic states.⁴⁰

Furthermore, recently connected electricity grids with Poland (LitPol Link) and Sweden (NordBalt) reduced dependence in electricity. In 2015, Lithuania imported some 75 per cent of its electricity, with half coming from Russia and Belarus;⁴¹ new grids will reduce the numbers significantly and increase Lithuania’s choices in the market. Yet, Lithuania remains synchronised with the Russian and Belarussian grids in the BRELL ring; Lithuania seeks to connect with continental Europe in the upcoming decade. Furthermore, the competitiveness of the power generation industry is affected by imports of cheap electricity from third countries, mainly Russia.⁴²

Hence, Lithuania made considerable progress in reducing its dependence on Russian energy supplies; while they remain significant, LNG terminal and electricity links provide Lithuania ways for diversification. Challenges remain, however, especially due to the fact that Lithuania is still in the BRELL electricity ring. Moreover, projects such as NordStream2, which bypass the Baltic states and ensure supplies of Russian gas to Western Europe, poses a risk for the implementation of broader goals of EU energy market.

2.4 POLITICS

Looking to the past, Lithuania did not manage to avoid political scandals directly related with Russia, even though these linkages may not always be directly

related to Kremlin’s policies. The scandal broke out in 2004, when Rolandas Paksas became the first leader of a European state to be impeached and removed from office. Among the charges raised against the politician were ties with a controversial Russian businessman Yuri Borisov, who was at the time linked with Russian organized crime⁴³. In other case, Viktor Uspaskich, a Russian-Lithuanian businessman and the founder of the Lithuanian Labour Party, is known for having close business ties to Russia,⁴⁴ even though he recently left active politics, while Labour Party did not pass the 5 per cent threshold in recent elections.

It shall be said that there are no major divisions among Lithuanian political parties with regards to the geopolitical issues – all main Lithuanian parties took pro-Ukrainian stance during the ongoing conflict. While major political parties remain outside of Russia’s direct influence, State Security Department reports that other political and social organizations and movements, which call themselves as the non-systemic opposition, became more active. The most active of these organizations include marginal political party Socialist People’s Front (SPF), the non-informal movement *Mūsų gretos* (en. Our Ranks), and the

group *Būkime vieningi* (en. Let Us Be United). These organizations give major focus on disseminating pro-Russian propaganda on the Lithuanian Internet. Most of this information is published via various websites, as well as on social networks and the YouTube.⁴⁵

In Parliamentary elections of 2016, Greens and Peasants (GaP) won most of the seats, forming a ruling coalition with Social democrats. It is interesting to note that GaP had only one representative in the parliament in 2012-2016, but managed to jump to 58 seats with a campaign that focused on the idea of an “alternative” to both traditional centre-right and centre-left parties. While there were rumours about links of party leader to Russia, no facts came out publicly; furthermore, GaP strongly maintained position to increase defence spending to 2 per cent of GDP in 2018 and continue strong policy against Russian aggression in the neighbourhood.

2.5 MILITARY

The war in Ukraine uncovered weaknesses with regards to Lithuania’s readiness to defend itself against a possible military aggressor. One of the major

³⁷ Maroš Šefčovič, Lithuanian (energy) independence <https://ec.europa.eu/commission/2014-2019/sefcovic/blog/lithuanian-energy-independence_en>

³⁸ Lithuania looks for alternatives to counter Russia’s high gas price <<https://www.euractiv.com/section/energy/news/lithuania-looks-for-alternatives-to-counter-russia-s-high-gas-price>>

³⁹ Lithuania loses Gazprom price case <<http://www.naturalgasworld.com/lithuania-failed-to-recover-eur-1.4-bln-overpayment-from-gazprom-30247>>

⁴⁰ Klaipėda LNG Terminal one year on – independence or responsibility?, LRT, 2015 <http://www.lrt.lt/en/news_in_english/29/119304/klaipeda_lng_terminal_one_year_on_independence_or_responsibility>

⁴¹ Baltic states reach ‘milestone’ in reducing energy dependence on Russia, DW, 2015 <<http://www.dw.com/en/baltic-states-reach-milestone-in-reducing-energy-dependence-on-russia/a-18916989>>

⁴² Assessment of country performance and opportunities from the Energy Union <https://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/lithuania-benefits-of-energy-union_en.pdf>

⁴³ Steven L. Myers „Lithuanian Parliament Removes Country’s President After Casting votes on Three Charges“, The New York Times, 7 April, 2004, <http://www.nytimes.com/2004/04/07/world/lithuanian-parliament-removes-country-s-president-after-casting-votes-three.html?pagewanted=1>

⁴⁴ “Company of Uspaskich’s family offers sausages „Ruskij standart“ for Lithuanian market“, Delfi.lt, 18 March, 2014, <http://www.delfi.lt/verslas/verslas/v-uspaskicho-seimos-imone-lietuviams-siulo-ruskij-standart-desreles.d?id=64301560>

⁴⁵ State Security Department of Lithuania, Annual Threat Assessment 2015 <<http://www.vsd.lt/Files/Documents/636035032005780000.pdf>>

issues was defence spending, as in 2013 Lithuania spent only around 0,78 per cent of Gross Domestic Product (GDP) for defence. However, geopolitical tensions were a wake-up call for the political elite, which showed willingness and made necessary steps to at least partly solve the problem. First, defence spending was increased to 1,5 per cent in 2016, with a plan to increase it by another 26 per cent and reach 1,8 per cent of GDP in 2017 and 2 per cent – NATO's widely agreed minimum – in 2018.⁴⁶ Second, Lithuania returned to the permanent military conscription to tackle the issue of lack of personnel in the military.⁴⁷

Moreover, Lithuania, together with other Baltic states and Poland, sought additional guarantees from NATO allies in order to strengthen deterrence in the region. One of the dangers was Kaliningrad, which is known for its militarization, especially after nuclear-capable Iskander missiles were deployed.⁴⁸ Therefore, the decision of NATO to deploy battalions in each of the fourth states were greeted as a success of NATO's

Warsaw Summit in 2016. A special attention in it was paid to Suwalki gap, which is a key vulnerability in the region as it could make the defence of the Baltic States even more complicated; the troops from Kaliningrad and Belarus could in theory cut-off the Baltics from their NATO allies. It was even compared with Cold War's era Fulda Gap in Germany where NATO planned and prepared for hypothetical Soviet attacks.⁴⁹

Bold decisions to reassure Eastern members of NATO were made even with strong rhetoric coming from Kremlin. Hence, in military sense, Lithuania and other Baltic countries remain vulnerable, but both the domestic decisions to increase military capabilities and broader moves made in NATO's framework leads to a paradox in some way: while Ukrainian events prove to be the biggest security challenge for the region in decades, it also lead to a strengthening of the defence of the Baltic countries to an unprecedented scale. •

⁴⁶ Budget statement <https://kam.lt/en/budget_1065.html>

⁴⁷ Lithuania to reintroduce permanent conscription, The Baltic Times, 2016 <http://www.baltictimes.com/lithuania_to_reintroduce_permanent_conscription>

⁴⁸ Russia transfers nuclear-capable missiles to Kaliningrad, The Guardian, 2016 <<https://www.theguardian.com/world/2016/oct/08/russia-confirms-deployment-of-nuclear-capable-missiles-to-kaliningrad>>

⁴⁹ Agnia Grigas, NATO's Vulnerable Link in Europe: Poland's Suwalki Gap, The Atlantic Council, 2016 <<http://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/nato-s-vulnerable-link-in-europe-poland-s-suwalki-gap>>

CONCLUSIONS

History and geography make it impossible for Lithuania to run away from Russia's influence. Even as the country integrated to EU and NATO, Russia is still active and effective in some areas, as it uses linguistic connections, societal vulnerabilities and even infrastructure. However, the levels of such influence could be restrained. It was clearly showed with an example of energy sector, which was highly dependent on the sole supplier from Russia just a couple of years ago. Now, it is much less affected due to strategic decisions made and implemented by Lithuania, with an aim to increase diversification and linkage with Western countries.

The same could be applied to the defence; the war in Ukraine proved to be a vital encouragement to make necessary steps to ensure capabilities to defend the country from any external threat. It encompasses both domestic decisions and those made on international (NATO) level. Furthermore, political

level also proves to be somewhat resistant to direct Russian influence, with main political parties proving to be pro-Western. However, cases of rising activism on various levels, mainly lower ones, to spread pro-Kremlin positions is of note. Close economic interrelations do not seem to be a vulnerability, as Ukrainian events show businesses ability to find new markets without pressuring political elites to change geopolitical priorities.

The main vulnerabilities seem to relate to media and public information. Russia effectively uses its strengths by maintaining grip on parts of Lithuanian society, mainly by using a wide network of media outlets (mainly TV), which reaches of a lot of Russian speakers in Lithuania. Ethnic minorities seem to be more susceptible, as relatively slow socioeconomic development of regions of theirs and lack of governmental efforts to tackle it makes the matters more complicated. •

RECOMMENDATIONS

- Maintain prioritization of energy diversification and support for EU's Energy union to further reduce dependence on Russian energy supplies;
- Increase national defence capabilities to ensure fulfilment of NATO requirements (especially requirement to spend at least 2 per cent of GDP on defence), as well as readiness to host allied troops;
- Provide support for businesses seeking alternative markets after difficulties in trade with Russia;
- Prioritize improvement of media and information landscape, with as special attention to Russian-speaking parts of Lithuanian society. Alternative sources of information, together with the improvement of socioeconomic conditions for the vulnerable groups, are the key;
- Ensure a more rapid socioeconomic development of regions of ethnic minorities, with a special attention to their specific needs and issues on domestic level.

CASE STUDY

JAK ROSJA WYKORZYSTUJE SVOJE WPŁYWY W SEKTORZE ENERGETYCZNYM

Wojciech Jakóbk

Polska i Litwa mają skomplikowane relacje w sektorze energetycznym. Z punktu widzenia integracji europejskiej są one zbieżne, ale różnice w interesach narodowych utrudnia współpracę. Tę sytuację może wykorzystywać Rosja, której zależy na utrzymaniu obu krajów w zależności od swojego gazu, a w przypadku Litwy także od energii elektrycznej.

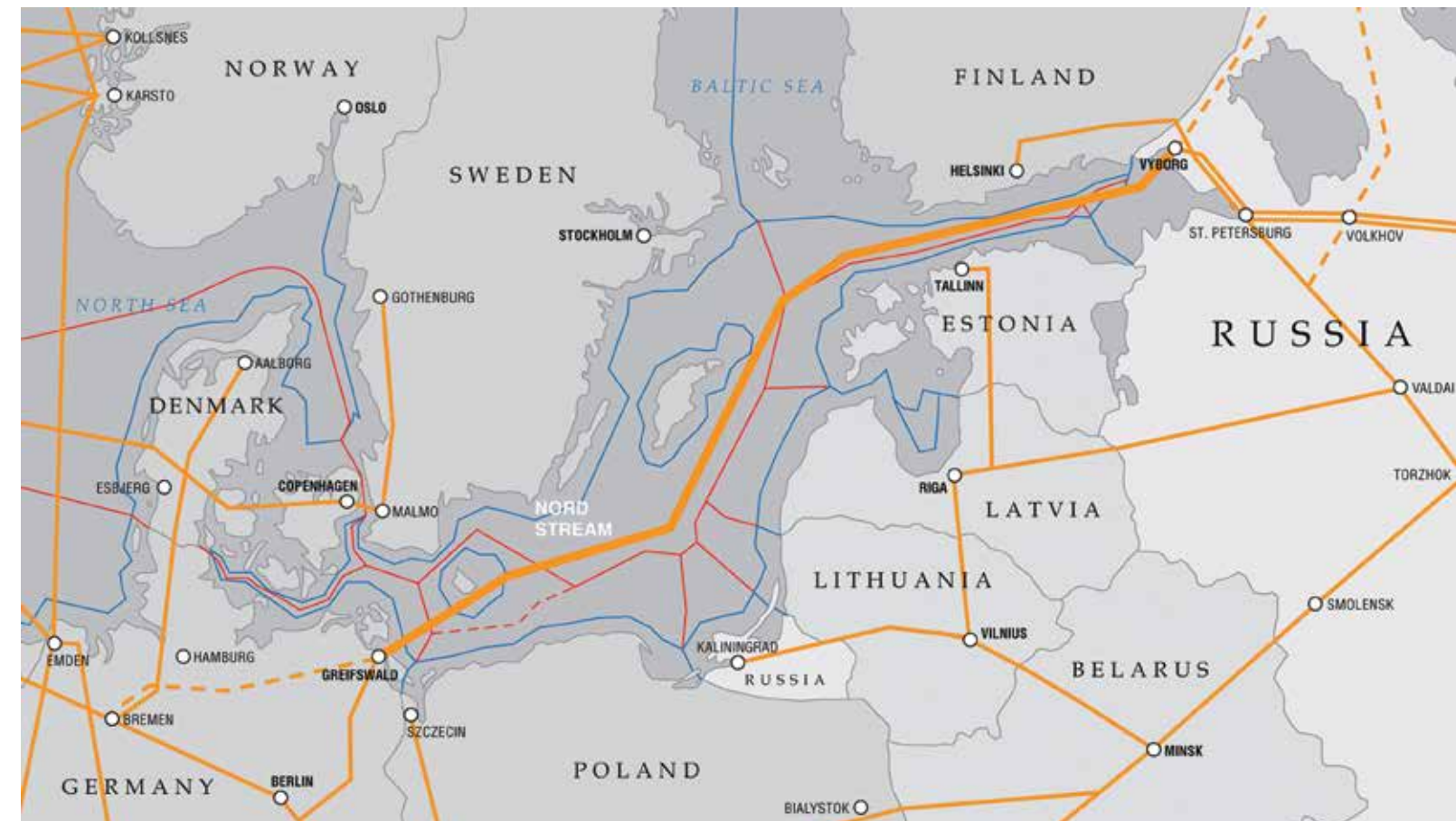
Polacy zużywają około 15 mld m³ gazu ziemnego rocznie. Blisko 5 mld m³ rocznie wydobywają z polskich złóż. Około 10 mld m³ importują, z czego około 8 mld m³ pochodzi z Rosji. W razie problemów w relacjach z głównym dostawcą – Gazpromem – mogą skorzystać z alternatywnych źródeł: giełdy gazu w Niemczech (rewers na gazociąg Jamale-Europa) lub dostawy gazu skroplonego do terminalu LNG im. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego. Za ich pomocą są w stanie pokryć 100 procent zapotrzebowania na import. Poprawia to ich pozycję negocjacyjną z Rosją, choć nie uniezależnia, bo umowa tranzytowa obowiązuje do 2020 roku, a na dostawy od Gazpromu do 2022 roku. Do tego czasu Warszawa chce zbudować Korytarz Norweski, czyli gazociąg ze złóż na Morzu Północnym do Polski o planowanej przepustowości 10 mld m³, który będzie mógł posłużyć do sprowadzenia gazu o konkurencyjnej do rosyjskiej cenie. Po zakończeniu

kontraktów z Rosją polskie władze będą miały względną swobodę w wyborze dostawcy.

Dzięki rozbudowie infrastruktury gazowej, szantaż gazowy ze strony Rosji stał się mniej prawdopodobny. Zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw do Polski są pośrednie. Chodzi o rozwój dostaw z Rosji przez Niemcy za pomocą istniejących Nord Stream i OPAL oraz planowanych Nord Stream 2 i EUGAL, które mogą posłużyć do ugruntowania pozycji rosyjskiego giganta w Europie Środkowo-Wschodniej. Będzie to konkurencja dla gazoportu i Korytarza Norweskiego, czyli elementów Bramy Północnej, czyli polskiej oferty dla regionu, także dla Litwy.

Kraj Władysława Jagiełły jest w trudniejszej sytuacji. W 2014 roku zużyła 2,4 mld m³ gazu, z czego 100 procent pochodziło z Rosji. W grudniu tamtego roku został jednak uruchomiony pływający terminal LNG w Kłajpedzie. Chodzi o FSRU, czyli pływającą jednostkę do magazynowania i regazyfikacji gazu. Jej przepustowość 1,5 mld m³ rocznie. Dzięki niej sprowadzają gaz skroplony z Norwegii.

W przeciwieństwie do prognoz na temat długoterminowych dostaw gazociągowych z

Norwegii sporządzonych przez Polskę, dostawy norweskiego LNG na Litwę na mocy kontraktów spotowych są zróżnicowane cenowo. O ile w 2015 roku dostawy z Rosji nie były dla nich konkurencyjne, to spadek cen ropy naftowej, a co za tym idzie uzależnionych od niej cen w umowie długoterminowej z Gazpromem, spowodowały, że litewskie podmioty gospodarcze z ponowną przychylnością spojrzeli na dostawy z Rosji. W odróżnieniu od przykładów z przeszłości, kiedy gaz dla Litwy w kontrakcie od Gazpromu był do 15 procent droższy od oferowanego na europejskiej giełdzie, to oferta Rosjan jest obecnie korzystna cenowo w stosunku do LNG z Norwegii. Istnieje obawa, że Litwini wybiorą tani gaz kosztem bezpieczeństwa dostaw i zwiększą zależność od surowca z Rosji. W 2015 roku udział gazu z Rosji spadł poniżej 50 procent, ale w 2016 roku znów wzrósł.

Jednocześnie FSRU wymaga subsydiów państwowych, aby utrzymać opłacalność. Obiekt mógłby zostać rozbudowany do 3,8 mld m³ rocznie przepustowości. Istniejący gazociąg Kłajpeda-Kurszenai pozwoli na magazynowanie gazu z dostaw do Kłajpedy w magazynie Syderiai, który powstanie

na przełomie dekady. Chociaż terminal zagwarantował spadek cen dostaw z Rosji z 394 dolarów za 1000 m³ w 2014 roku do 253 dolarów rok później, to sens jego dzierżawy jest kwestionowany przez krytyków polityki dywersyfikacji. Przekonują, że Gazprom nie stanowi już zagrożenia, więc droga infrastruktura dająca alternatywne źródło dostaw jest zbędna. Wskazują na to, że Litwa dziennie płaci za wynajęcie FSRU od norweskiej firmy Hoegh LNG do 189 tysięcy dolarów dziennie, a roczny budżet Litwy to 10,1 mld dolarów.

Rosjanie wykorzystują media i przychylnych polityków do kwestionowania polityki dywersyfikacji w Polsce i na Litwie. Podobnie jak koszty FSRU, tak koszt utrzymania terminalu LNG w Świnoujściu, cena umowy na dostawy PGNiG-Qatargas, potencjalny koszt Korytarza Norweskiego, służą do dyskredytacji poszukiwań niezależnych od Rosji źródeł dostaw. Propaganda wykorzystuje pogoń firm dotkniętych kryzysem, a potem stagnacją gospodarczą za cięciami kosztów. To krótkofalowe spojrzenie na bezpieczeństwo energetyczne, gdzie jedynym kryterium pozostaje cena gazu tu i teraz. Najlepszym przykładem opłacalności tych starań jest jednak przeskok cenowy na Litwie opisany wyżej. Mimo to polityka dyskredytowania tych wysiłków nie ustaje.

Rosja wykorzystuje także trudne relacje PKN Orlen z Wilnem i Kolejami Litewskimi. W 2008 roku Orlen Lietuva zarządza rafinerią w Możejках. Od 2006 roku polski koncern posiada udziały w obiekcie nabytym od rosyjskiego Jukosu. Chociaż miał pozwolić na ekspansję Polaków na Litwie, to stał się źródłem stałych kosztów po tym jak Rosjanie uznali, że muszą przerwać dostawy ropy drogą lądową ze względu na pożar i następujące po nim ustępki z nieznanых przyczyn, a dostawy odbywają się przez terminal naftowy w Butyndze. Jednocześnie nie ma chętnych na kupno rafinerii.

Z tego względu Polacy chcą zwiększyć rentowność transportu kolejowego produktów naftowych z Możejkek. Ze względu na spór sądowy o wysokość taryfy transportowej nie korzystają z najkrótszego szlaku przez Litwę, ale objazdu przez Łotwę. Spór polsko-litewski jest obszernie komentowany w rosyjskich mediach. Rosjanie wykorzystują niesnaski stron do wzmagania sporów politycznych.

Mimo istotnego napięcia w relacjach Warszawa i Wilno zdołały dotąd tonować nastroje, jednak przypadek Możejkek jest wykorzystywany jako standardowy przykład polonofobii na Litwie i lituanofobii w Polsce przez media kremlowskie. W świadomości opinii publicznej zaciera się natomiast fakt, że winni problemom rafinerii są w pierwszej kolejności Rosjanie blokujący dostęp do swej infrastruktury. Utracili Możejki w okresie smuty i nie chcą pogodzić się z obecnością polskiego Orlenu na Litwie.

Narzędziem destabilizowania relacji polsko-ukraińskich jest także projekt elektrowni jądrowej w Ostrowcu na Białorusi. Chociaż jest realizowany na terytorium południowego sąsiada Litwy, to jego wykonawcami i sponsorami są Rosjanie. Pierwszy reaktor o mocy 1100 MW ma być gotowy w 2018 roku. Drugi o tej samej mocy ma zacząć pracę w 2020 roku. Obiekt ma posłużyć do eksportu energii, także do Polski i na Litwę.

Ze względu na obawy o standardy środowiskowe i zagrożenie konkurencją dla mocy wytwórczych nad Wilią, Litwini promują inicjatywę embarga europejskiego na energię z Ostrowca. Chociaż poparła ją Łotwa, to Polska zachowuje rezerwę. Według polskich badań nie ma zagrożenia środowiskowego ze strony białoruskiego projektu. Jednocześnie Polacy prowadzą politykę ocieplenia relacji z Mińskiem. To kolejne pole do rozgrywania sporów polsko-litewskich przez Rosjan.

Remedium na zagrożenie przerwami dostaw energii elektrycznej z Rosji było uruchomienie przez Litwę w grudniu 2015 roku dwóch połączeń elektroenergetycznych: LitPol Link do Polski i NordBalt do Szwecji. Ze względu na strukturę wytwarzania energii obecnie energia płynie głównie ze Szwecji na Litwę, co pozwoliło obniżyć ceny na giełdzie o 13 procent.

Polacy nie chcą jednak budowy kolejnego połączenia o nazwie Lit Pol Link 2. Pozwoliłoby ono na synchronizację bałtyckich systemów elektroenergetycznych ze standardami europejskimi. Obecnie są dostosowane do sowieckiego systemu UPS/IPS, co rodzi dodatkową zależność od Rosji. Przed budową połączeń z Polską i Szwecją, Litwa obawiała się, że po zamknięciu Ignalińskiej Elektrowni Jądrowej i porażce projektu nowej – Visaginas – będzie skazana na energię od rosyjskiego Inter RAO. Obecnie to zagrożenie zmalało.

Jednak Polska obawia się, że powiększonym połączeniem z Litwy do Polski będzie płynąć energia ze Szwecji, która będzie obniżać rentowność polskich elektrowni węglowych. Dyskusja na ten temat jest bacznie obserwowana w Rosji i może się wiązać z próbami destabilizacji stosunków polsko-litewskich, jak w przypadku Możejkek.

Podsumowując, Rosja wykorzystywała w przeszłości wysokie ceny gazu do manipulowania politykami w Polsce i na Litwie. Rozbudowa infrastruktury pozwalającej na zmniejszenie zależności zmieniła sytuację. Obecnie Rosjanie zmieniają strategię i wolą wciąć swoich klientów oferując lepszą cenę i w ten sposób odciągnąć ich od polityki dywersyfikacji. Pod prężeniem znalazły się oba bałtyckie gazoporty. Jednocześnie spory polsko-litewskie są wzmagane przez projekty energetyczne, na które Rosja ma wpływ – rafinerię w Możejках oraz elektrownię jądrową w Ostrowcu.

Różnice interesów między stroną polską, a litewską ułatwiają Rosjanom działanie. Narzędziem, które pozwala przewyciężyć spory jest wspólnotowa polityka energetyczna, która kładzie nacisk na dalszą rozbudowę infrastruktury pozwalającej na dywersyfikację, a także integrację rynków. Aby jednak ją zrealizować, każda ze stron będzie musiała częściowo ustąpić ze swoich postulatów dla dobra wspólnego interesu, jakim jest bezpieczeństwo energetyczne. •

ANNEX 1

OBSZERNE STRESZCZENIE RAPORTU DEPARTAMENTU BEZPIECZEŃSTWA REPUBLIKI LITEWSKIEJ

Opublikowanego 30 marca 2016

Notatka została sporządzona jak streszczenie najważniejszych informacji, odnoszących się do sytuacji na Litwie, a mogących mieć znaczenie dla Polski i stosunków polsko-litewskich. Pominęto te, które dotyczą Litwy tylko pośrednio (np. sytuacji w Afryce, terroryzmu). Uwagi i komentarze tłumacza zostały zaznaczone podkreśleniem. Cytaty z dokumentu umieszczono w cudzysłowie, a dłuższe – zaznaczono pomniejszonym drukiem.

Ustawa z 17 lipca 2000 r. (par. 26) O wywiadzie Republiki Litewskiej zobowiązuje Departament Bezpieczeństwa Państwa (VSD) do rocznego przygotowania oceny zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego dla roku ubiegłego. Dokument jest jawny, jest prezentowany w Sejmie RL. W tym roku towarzyszyła mu także konferencja prasowa, zaś raport został przygotowany we współpracy z odpowiednim departamentem w Ministerstwie Obrony Kraju (wywiad wojskowy). Oprócz oceny zagrożeń zaprezentowano także osobny dokument sprawozdanie z działalności VSD. Oba dotyczą roku 2015. Dokumenty te są z punktu widzenia polski ważne z dwóch powodów: 1) wyjaśniają one, jak sami Litwini oceniają swoją sytuację bezpieczeństwa i największe dla niej zagrożenia w warunkach konfliktu na Ukrainie i nasilenia terroryzmu w Europie oraz 2) pokazują w jaki sposób funkcjonowanie mniejszości narodowych i spraw narodowościowych w kraju jest postrzegane w kontekście bezpieczeństwa kraju.

„Ocena zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego” jest poprzedzona rozbudowanym wstępem poświęconym sytuacji wewnętrznej w Rosji, w tym politycznej i gospodarczej oraz jej polityce zagranicznej i wojskowej. Ten ostatni temat jest potraktowany najszerzej. W jego

podsumowaniu autor ocenia, że Rosjanie, mimo iż pozostają za NATO w tyle pod względem technicznym uzbrojenia i wyposażenia armii, dysponują jednak zasobem, który pozwala w czasie do 48 godzin na zgromadzenie i dyslokację sił, zdolnych do skutecznych działań militarnych przeciwko państwom bałtyckim. Stwierdza, że choć w skali ponadregionalnej Rosja nie jest zdolna do prowadzenia akcji zbrojnych, to jednak w regionie może skutecznie dążyć do uzyskania przewagi strategicznej i w razie konfliktu izolować obszar, którym byłaby zainteresowana i uniemożliwić sojusznikom Litwy dostęp do niego. „Należy przyjąć, że to negatywne oddziaływanie na sytuację bezpieczeństwa narodowego Litwy [ze strony Rosji] będzie się nasilać”. (s. 10). Omawiając sytuację na Białorusi, autor traktuje ją jako obszar pod względem wojskowym właściwie zintegrowany z Rosją. Na rok 2016 planowane jest powstanie rosyjskiej, wojskowej bazy lotniczej na Białorusi. Dokument omawia działania rosyjskich służb wywiadowczych wobec Litwy i jej obywateli (nie koniecznie – na jej terytorium), które – jak ocenia autor – uległy jeszcze nasileniu ze względu na napięcia w stosunkach Rosji z Zachodem (s. 13). Omówione zostały następujące formy aktywności rosyjskich służb:

1 DZIAŁANIA POD POZOREM AKTYWNOŚCI DYPLMATYCZNEJ

Rosyjska Służba Wywiadu Zagranicznego i Główny Zarząd Wywiadu (GRU) w sztabie generalnym armii prowadziły na Litwie działania agenturalne, pod pozorem działalności dyplomatycznej ambasady i konsulatu FR w Kłajpedzie. „Pracownicy wywiadu i służb bezpieczeństwa stanowią jedną trzecią personelu dyplomatycznego Ambasady FR w Wilnie. [...] tradycyjnie [obie wyżej wymienione służby] wykorzystują pracujących na Litwie rosyjskich dyplomatów, którzy formalnie nie są związani z wywiadem”. (s. 14). Aktywniej niż w poprzednich latach działał wywiad wojskowy, który w ciągu 2015 r. odbudował utracone na skutek litewskich działań kontrwywiadowczych zasoby. Obecnie są one wystarczające dla realizacji szeroko zakrojonych akcji wywiadowczych. (s. 14), przy czym wywiad wojskowy wykorzystuje nie tylko dyplomatów wojskowych, ale także cywilnych. Rosyjski wywiad, działając pod pozorem dyplomacji, nawiązywał kontakty agenturalne w instytucjach państwowych i organizacjach litewskich, z założeniem by zwerbować, wspinając się po stopniach kariery, odpowiednio oddziaływać na podejmowane decyzje i działania. GRU stale współpracuje zarówno ze swoim białoruskim odpowiednikiem działającym na Litwie, jak i utrzymuje kontakty z mieszkającymi na Litwie weteranami sowieckimi oraz absolwentami sowieckich szkół wojskowych, jak również ze skupiającymi ich organizacjami pozarządowymi.

2 DZIAŁANIA SKIEROWANE PRZECIWKO SYSTEMOWI OBRONY KRAJU

W zeszłym roku na Litwie przywrócono obowiązkową służbę wojskową. Pierwotny plan zakładał pięcioletni okres jej obowiązywania. Obecnie zarówno prezydent, jak i rząd opowiadają się za bezterminowym przedłużeniem jej obowiązywania. Autor raportu podkreśla, że właśnie przy okazji poboru do wojska rosyjskie służby próbowały infiltrować struktury obronności kraju. „Osoby znane z popierania rosyjskiej agresywnej polityki zagranicznej próbowały dostać się na służbę do wojska litewskiego” (s. 15). Rosyjski wywiad wojskowy gromadził informacje dotyczące współpracy litewsko-ukraińskiej, nie tylko wojskowej, ale również politycznej, a także o inicjatywach obywatelskich na rzecz wsparcia dla Ukrainy. W obszarze zainteresowania rosyjskiego wywiadu wojskowego pozostawały obiekty wojskowe: zarówno jednostki litewskie, jak i „natowskie”. Wywiad rosyjski szukał informacji na temat planowanych inwestycji wojskowych, ale także działalności zrzeszeń przedsiębiorców operujących na rynku zbrojeniowym, a nawet Związku Strzelców – organizacji paramilitarnej, zintegrowanej z systemem obrony i zasadniczo finansowanej przez litewski MON.

3 DZIAŁALNOŚĆ PRZECIWKO LITWIE NA TERENIE FEDERACJI ROSYJSKIEJ

Działalność wobec obywateli litewski w Rosji prowadzi głównie Federalna Służba Bezpieczeństwa (FSB). Dokument wskazuje przedsiębiorców, nawet drobnych, jako główny cel działań Służby. Werbowano ich do współpracy, a gratyfikacje ze strony FSB miały zwykle charakter korupcyjny: proponowano protekcję (tzw. „kryszę”), pomoc w pokonywaniu barier biurokratycznych (które FSB kontroluje), ochronę przed światem kryminalnym. FSB szczególnie interesowało się osobami, które pracowały lub pracują w litewskim wymiarze sprawiedliwości, administracji, wojsku i mają kontakty w litewskich środowiskach polityki i biznesu. Rosyjskie służby szczególnie chętnie wykorzystują ludzi biznesu, którym nie udało się na Litwie i w obliczu problemów finansowych przenieśli się do Rosji. „W 2015 r. FSB nadal próbowała stworzyć sieć źródeł informacji i agentów wpływu w systemie wymiaru sprawiedliwości i innych instytucjach na Litwie. W kwietniu zeszłego roku przerwana została operacja wywiadowcza, którą FSB prowadziła w celu zwerbowania za pomocą osób pośrednich urzędników instytucji podlegających Ministerstwu Spraw Wewnętrznych RL i za pomocą zwerbowanych infiltrować także inne instytucje, w tym – urząd prezydenta republiki”. (s. 15)

4 DZIAŁANIA PRZECIWKO LITEWSKIM DYPLOMATOM I URZĘDNIKOM ZAGRANICĄ

Odnotowano aktywność obserwacyjną, prowokacje (zatrzymanie korespondencji, fotografowanie, rewizje z celowo pozostawianymi śladami bytności) i rozpowszechnianie informacji, obliczone na skompromitowanie dyplomatów i ich rodzin, wywarcie nacisku i stworzenie presji psychologicznej. Obserwacja odbywa się także przy pomocy środków technicznych: podsłuchów, obserwacji wizualnej, przechwytywanie poczty elektronicznej. Chodzi o powstrzymanie dyplomatów od działań i wypowiedzi, które mogą być niekorzystne dla Białorusi lub Rosji. Autor zaznacza, że takie działania mogą być też podejmowane wobec dyplomatów litewskich w różnych krajach, choć obecnie mają one miejsce tylko w Rosji i na Białorusi.

5 DZIAŁALNOŚĆ WYWIADOWCZA POD POZOREM PRACY DZIENNIKARSKIEJ

Miała miejsce przede wszystkim w celu dotarcia do informacji dot. wojska. Uzyskanie akredytacji litewskiego MONu daje dostęp do wydarzeń organizowanych dla dziennikarzy i sporego zasobu informacji (np. prowadzonych manewrów, ćwiczeń itp.). O te akredytacje ubiegają się często związani z rosyjskimi służbami dziennikarze z Litwy i zagranicy.

6 DZIAŁALNOŚĆ WYWIADOWCZA NA POGRANICZU

Ma głównie charakter obserwacyjny. Obserwowane są nie tylko obiekty. Rosjan interesują nastroje przy granicy, infrastruktura, skuteczność i czujność służb granicznych (Rosjanie uważają je za jednostki stanowiące część wojska). Tego typu informacja jest częściowo zdobywana od mieszkańców terenów przygranicznych, którzy jeżdżą do Rosji na zakupy. „W 2015 r. przy litewskiej granicy zaobserwowano podwyższoną aktywność samolotów bezzałogowych po stronie Rosji i Białorusi. Ocenia się, że służą one do prowadzenia działalności wywiadowczej przeciwko Republice Litewskiej oraz planowaniu nielegalnego przenikania na terytorium Litwy. Są ślady, pozwalające sądzić, że rosyjskie oddziały specjalne w czasie pokoju przenikają na terytorium państw sąsiednich” (s. 17) np. w celu obserwacji obiektów.

7 OBSERWACJA OBIEKTÓW (JEDNOSTEK I INFRASTRUKTURY WOJSKOWEJ, WYBRANYCH OBIEKTÓW CYWILNYCH)

jest typowym działaniem wywiadowczym, ciągle trwa, ale autor raportu podkreśla „W 2015 r., w drugim półroczu odnotowano przypadki prowokacyjnego obserwowania wspomnianych obiektów, gdzie osoba fotografująca demonstracyjnie ujawniała swoje związki z Rosją. Oznacza to, że fotografowanie nabiera cech operacji informacyjno-psychologicznych by stworzyć wrażenie że obywatele rosyjscy mogą swobodnie prowadzić prowokacje na Litwie lub wywołać ze strony litewskiej nieproporcjonalną do zjawiska reakcję” (s. 17).

8 PRZECHWYTYWANIE SYGNAŁÓW

Odbywa się za pomocą mobilnych i stacjonarnych platform wywiadowczych, zamontowanych na budynkach ambasady i konsulatu rosyjskiego, na terytorium Litwy i Białorusi oraz na jednostkach pływających po Morzu Bałtyckim.

Trzeba zaznaczyć, że dużo wrażliwej informacji może zostać przechwyconej nie tylko dzięki możliwościom, jakie ma wywiad rosyjski, by przeniknąć do kanałów komunikacyjnych. Nieodpowiedzialne używanie otwartych kanałów komunikacji przez urzędników do wymiany informacji wrażliwych i potocznych, nieprzestrzeganie procedur bezpieczeństwa połączeń, zwiększa skuteczność działania środków technicznych

przeciwnika w pozyskiwaniu interesującej go informacji. W ramach operacji infiltracji technicznej gromadzona zostaje także informacja o charakterze osobistym, również potencjalnie kompromitująca, która później może być wykorzystana w celu zwerbowania danej osoby, by uzyskać od niej gotowość współpracy. Rosyjskie służby wywiadowcze i bezpieczeństwa dysponują możliwościami technicznymi pozwalającymi na kontrolę rozmów telefonicznych instytucji, organizacji i osób na Litwie, które są w obrębie zainteresowania tych służb (s. 18).

Osobno omówione są zagrożenia ze strony służb wywiadowczych i specjalnych Białorusi. „Najważniejsze zadania białoruskiego wywiadu i służb specjalnych na Litwie związane są z zapewnieniem trwałości i stabilności władzy wewnątrz Białorusi oraz dążeniem do własnych politycznych i ekonomicznych interesów na Litwie i w Unii Europejskiej. Procesy integracji Białorusi z Rosją, szczególnie w dziedzinie wojskowej, również określają działalność białoruskich służb wywiadowczych i bezpieczeństwa, skierowaną przeciwko bezpieczeństwu narodowemu Litwy i jej interesom” (s. 18). Działania białoruskiego KGB na Litwie mają za cel osłabianie białoruskiej opozycji.

Białoruskie służby specjalne gromadzą informacje na temat działających na Litwie organizacji opozycji białoruskiej, werbują członków miejscowej społeczności białoruskiej oraz obywateli białoruskich mieszkających stale na Litwie. [Białoruski] KGB stara się także infiltrować agentów do wnętrza opozycji białoruskiej na samej Białorusi, po czym zachęca ich do brania udziału w przedsięwzięciach opozycji białoruskiej na Litwie. Głównym celem jest /.../ utrzymanie białoruskiej opozycji w rozsypce i nie dopuszczenie, by stała się ona realną alternatywą dla obecnego reżimu (s. 18).

Podobnie jak pracownicy służb wywiadowczych Rosji, również białoruscy działają jako dyplomaci, dziennikarze, biznesmeni czy naukowcy. Połowę personelu dyplomatycznego ambasady białoruskiej w Wilnie stanowią pracownicy lub współpracownicy białoruskiego KGB i GRU. Choć działanie służb białoruskich nie jest tak agresywne jak rosyjskich.

w 2015 r. utrzymała się tendencja z poprzednich lat – z próbami zwerbowania przez białoruskie służby najczęściej stykali się wyjeżdżający na Białoruś pracownicy organów wymiaru sprawiedliwości. /.../ KGB, we współpracy z białoruskimi służbami ochrony

pogranicza, werbował także mieszkańców obszaru przygranicznego, którzy sami nie pełnią żadnych funkcji, ale mają znajomych w litewskich instytucjach wywiadowczych i wymiaru sprawiedliwości. Interesy białoruskiego GRU na Litwie zasadniczo pokrywają się z zapotrzebowaniami rosyjskiego wywiadu wojskowego (s. 19).

Dokument zawiera schemat działań, jakie zwykle podejmowane są na granicy litewsko-białoruskiej w celu zwerbowania przekraczającej ją osoby.

Osobny rozdział poświęca autor analizie bezpieczeństwa ekonomicznego i energetycznego. Omawiane tam zagrożenia odnoszą się one w zasadzie do całego regionu krajów bałtyckich i w Polsce są znane. Specyficznie litewskim problemem są budowy dwóch elektrowni atomowych w obwodzie kaliningradzkim i pod Ostrowcem na Białorusi. Realizację pierwszej na razie wstrzymano, ale druga, w pełni finansowana przez Rosję, „jest kontynuowana mimo złożonej sytuacji ekonomicznej i politycznej.” (s. 22). Jak podkreśla autor, ta budowa narusza obowiązujące konwencje dotyczące

ochrony środowiska i w tym wymiarze również stanowi zagrożenie. Realizacja tych projektów będzie oznaczała powstanie nowego połączenia sieci energetycznych europejskiej i Wspólnoty Niepodległych Państw. Kraje bałtyckie, mimo że są już połączone z systemem europejskim, pozostają jednak w postsowieckim systemie energetycznym IPS/UPS.

W ocenie rosyjskiego przywództwa obecna polityka energetyczna krajów bałtyckich stanowi ryzyko dla obwodu kaliningradzkiego, zależnego od tranzytu przez Litwę. Choć w 2016 r. została podpisana nowa długoterminowa umowa tranzytowa dot. przesyłu gazu, w przestrzeni publicznej spekuluje się potencjalnymi zagrożeniami związanymi z tym tranzytem, by w ten sposób zdyskredytować Litwę jako wiarygodnego partnera tranzytowego (s. 22).

Ok. jedną trzecią dokumentu stanowi ocena zagrożeń bezpieczeństwa informacyjnego, cybernetycznego oraz ochrony zasad konstytucyjnych kraju. Autor omawia w niej procesy wewnątrz społeczeństwa litewskiego, które VSD postrzega jako negatywne z punktu widzenia bezpieczeństwa narodowego. Sporo

miejsca poświęcono sytuacji mniejszości narodowych, zaś omawiana negatywnie z punktu widzenia bezpieczeństwa procesy społeczne są łączone z oddziaływaniem rosyjskim typu soft power.

Autor Oceny podkreśla, że priorytetem rosyjskiej polityki jest stworzenie sprzyjającej Rosji przestrzeni informacyjnej, czemu służą nie tylko mass-media, ale finansowane z Rosji bezpośrednio lub pośrednio organizacje (NGOs, centra analityczne, instytucje akademickie i artystyczne). Głównym środkiem utrwalania korzystnego dla Rosji przekazu pozostają mass-media: telewizja, prasa i Internet. Rosyjskie kanały telewizyjne /.../ choć są przeznaczone dla odbiorcy wewnętrznego, są dostępne także w krajach bałtyckich. Z badań sondażowych prowadzonych w roku 2015 wynika, że ok. 30 proc. mieszkańców Litwy, w tym – dwie trzecie rosyjskojęzycznych mieszkających na Litwie, codziennie ogląda wiadomości nadawane przez rosyjską telewizję kontrolowaną przez państwo, 6-8 proc. codziennie śledzi internetowe portale informacyjne powstające w Rosji. (s. 22).

Media te przede wszystkim propagują niekorzystny wizerunek Litwy jako kraju destabilizującego region, dążącego do większej w nim aktywności NATO. W

takim kontekście interpretowane jest też litewskie wsparcie dla Ukrainy – jako natowska interwencja. „W kontekście międzynarodowym Litwa przedstawiana jest jako kraj, który blokuje rosyjską inicjatywę współdziałania [z Europą] w walce z terroryzmem na Bliskim Wschodzie”. (s. 23).

Nie ma w dokumencie mowy o tym, by były specjalne portale czy kanały telewizyjne skierowane do krajów bałtyckich. Litwa i Rosja są permanentnie w stanie „konfliktu pamięci” dot. oceny drugiej wojny światowej i przebiegu tego, co działo się na Litwie po jej zakończeniu. W tym kontekście Litwini do dzisiaj rozpoznawani są przez Rosjan jako „faszyści”.

Jako zagrożenie w dziedzinie polityki pamięci wskazywana jest postać historyka Aleksandra Diukowa i kierowanej przez niego fundacji „Pamięć historyczna”. Tematycznie jego działalność odnosi się do okresu powojennego: chodzi o dyskredytację litewskiej partyzantki antysowieckiej i rehabilitację przedstawicieli sowieckiego aparatu represji z tego okresu. Autor zaznacza, że taka polityka historyczna jest długotrwałą strategią oddziaływania na społeczeństwo litewskie i kształtowania jego oceny historii najnowszej i sytuacji obecnej.

Diukow pojawiał się także w Polsce. Jego publikacje i wypowiedzi dotyczyły także relacji polsko-litewskich w okresie wojny.

„W 2015 r. Rosja nie stworzyła rozległych projektów informacyjnych, korzystając z już istniejących kanałów oddziaływania propagandowego i doskonaliła ścieżki ich oddziaływania. Mimo trudności ekonomicznych dalej finansowane są „Russia Today”, „Rossija siego dnia” i „Sputnik”, jednak więcej uwagi poświęcono internetowym portalom społecznościowym i mediom budowanym przez tzw. rodaków [Rosjan poza granicami kraju]. /.../ Wśród krajów, do których powędruje wsparcie finansowe dla tego rodzaju mediów, wymieniana jest też Litwa.

W 2015 r. Rosja na Litwie wzmacniała już posiadane zasoby w sferze masowego przekazu, utrzymywano kontakty z litewskimi dziennikarzami w celu wykorzystania ich do rozpowszechniania korzystnego dla Rosji przekazu. Niebezpieczne są dla Litwy plany agencji „Rossija siegodaya” zakotwiczenia prawnego na Litwie multimedialnego projektu propagandowego „Sputnik”, którego realizacją zajmuje się kierowany przez Anatolija Ivanowa portal baltnews.net. W listopadzie miał miejsce kongres rosyjskich rodaków w Moskwie, którego program układa rosyjskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Tam po raz pierwszy projekt „Sputnik” powiązano z działalnością portali baltnews.lt, baltnews.lv i baltnews.ee. Oceniono tam, że media te istotnie się przyczyniają do rozpowszechniania informacji odpowiadającej Rosyjskim interesom. Finansowanie portalu baltnews.lt jest nieprzejrzyste, odbywa się za pomocą firmy pośredniej, która nie jest zarejestrowana ani na Litwie, ani w Rosji. (s. 24)

Akcje informacyjne przy użyciu nowoczesnych technologii są obliczone na wywołanie i obserwację reakcji społecznych. Tak autor Oceny postrzega pojawienie się na facebooku „Wileńskiej Republiki Ludowej” (strona po polsku i rosyjsku wzywała do powtórzenia wariantu ukraińskiego na Litwie). Jak się wydaje, ta strona nie miała żadnego przedłużenia w rzeczywistości i pozostała tylko przestrzeni internetowej, ale jej pojawienie się było zauważone przez polskie media internetowe. Autor Oceny generalnie dostrzega zwiększoną aktywność rosyjskiego przekazu na portalach społecznościowych, zaznacza jednak, że kilkadziesiąt osób rozpowszechnia przekaz, który jednak jest tworzony przez znacznie mniejszą liczbę autorów. Główne wątki tych to „sowietnostalgia”, krytyka polityki Litwy, NATO i UE oraz komentarze dot. polityki rosyjskiej. Celem jest „konsolidacja grup protestu i podżeganie do napięć etnicznych”. Jako ośrodek, w którym powstaje przekaz medialny odpowiadający Kremlowi wskazany jest międzynarodowy klub Format A-3, który w 2015 r. zorganizował na Litwie 10 imprez o charakterze kulturalnym lub eksperckim, z udziałem gości z Niemiec, Francji i Węgier. „Taki sposób organizacji wydarzeń miał wywołać wrażenie, że korzystny dla Rosji dyskurs polityczny jest obecny również w środowiskach politologów zachodnich, ale też – burzyć zaufanie do Litwy jako państwa, do NATO i UE oraz ożywiać nostalgię do czasów sowieckich” (s. 35). Galina Sapożnikowa, założycielka klubu i dziennikarka „Komsomolskiej prawdy” jest na Litwie persona non grata od sierpnia 2015. Raport VSD z 2014 r. też wskazuje ją jako twórczynię kremlowskiego przekazu na kraje bałtyckie.

W Ocenie jest mowa o bezpieczeństwie cybernetycznym. Temat wydaje się szczególnie aktualny, bo nawet w ostatnich tygodniach (9 kwietnia) przed konferencją poświęconą Tatarom krymskim, w Sejmie litewskim miał miejsce atak na jego stronę internetową i była ona przez kilka dni niedostępna. „Szpiegostwo cybernetyczne, cyberataki i działania wywiadu cybernetycznego (skanowanie danych) to najczęściej notowana działalność w cyberprzestrzeni skierowana przeciwko instytucjom państwa litewskiego, obiektom ważnym dla bezpieczeństwa narodowego oraz podmiotom w sektorze prywatnym” (s. 25). Jako sprawców „cyberwłamania” autor wskazuje zarówno hackerów „państwowych”, jak i indywidualnych, ale finansowanych czy wspieranych przez państwo (w domyśle – rosyjskie). Obserwuje zmianę, gdyż

wcześniej tego rodzaju działalność miało tło głównie ekonomiczne, a obecnie hackerzy dążą nie tylko do korzyści ekonomicznej, ale i politycznej. /.../ w ostatnim czasie próby podejmowane przez hackerów kryminalnych odpowiadają celom strategicznym niektórych państw. Można przypuszczać, że państwa do różnych celów „wynajmują” uczestników świata przestępczego. W 2015 r. zanotowano próby włamań do systemów i sieci instytucji państwowych na Litwie. Wyglądały one na motywowane finansowo, ale zaatakowane instytucje nie były związane z sektorem bankowym czy finansowym. (s. 25)

Odnotowano włamanie szpiegowskie i próby wykradać informacje z sieci instytucji państwowych. Jako najważniejszy przykład autor podaje włamanie i zmianę wyglądu strony www sztabu generalnego Wojska Litewskiego, co zakwalifikowano jako advanced persistent threat – zagrożenie wyższego stopnia. Autor Oceny szczegółowo analizuje działania i techniki stosowane przez cyberwłamywaczy oraz techniki ukrywania przez nich własnej tożsamości. Podkreśla, że fizycznie działalność ta może być prowadzona z kraju odległego od miejsca, gdzie dokonuje się ataku czy włamanie, więc rozpoznanie sprawców jest bardzo trudne. Ustalono, że producenci popularnych programów antywirusowych czasem oszukują użytkowników co do obecności szkodliwych kodów, a to utrudnia rozpoznanie tych kodów i pozwala przypuszczać, że również niektórzy twórcy programów antywirusowych są

uwikłani w działalność hackerską czy szpiegowską. Również sam rozwój infrastruktury IT na Litwie jest czynnikiem sprzyjającym np. atakom hackerskim czy cybernetycznym w terytorium Litwy. W tekście podkreślono, że sprzyjającą cyberszpiegostwu okolicznością niefrasobliwa, a nawet nieodpowiedzialna postawa wielu użytkowników i administratorów IT na Litwie. Już wcześniej wiadomo było o lukach w systemach ochrony sieci niektórych litewskich instytucji państwowych, ale nie zostały one usunięte i w 2015 r. były próby wykorzystania ich hackerów. Zaniedbanie w tym względzie, idące w parze z częstą niekompetencją użytkowników, jest wskazywane jako poważny problem.

Największym zagrożeniem dla bezpieczeństwa kraju, tak jak w roku poprzednim, pozostają związani z Rosją hackerzy, w tym – pracujący w jej służbach wywiadowczych i specjalnych. FSB oraz jednostki rosyjskiego ministerstwa obrony wraz z podmiotami z nimi związanymi lub przez nich kontrolowanymi (przedstawiciele świata przestępczego, hackerzy-patrioci, hacktywiści) dysponują środkami, pozwalającymi na przeprowadzanie operacji i zakłócenie funkcjonowania litewskich systemów i sieci ADA, przejęcie kontroli nad nimi czy sprawdzenie zdolności litewskich instytucji do obrony. /.../ Można zakładać, że zdobyta [tą drogą] informacja jest wykorzystywana w planowaniu operacji wojskowych. Istnieją dane wskazujące, że poza systemami obrony celem Rosji mogą się stać działające w

cyberprzestrzeni podmioty, takie jak instytucje rządowe, szczególnie MSZ, systemy telekomunikacji, przemysłu i energetyki oraz kluczowe obiekty infrastruktury, a zakłócenie ich funkcjonowania będzie miało zasadnicze znaczenie dla codziennego życia ludzi. Wśród potencjalnych celów da się wskazać przedstawicieli mass-mediów. (s. 27).

W tonie ostrzeżenia autor zaznacza, że najłatwiejszym celem dla „cyberwłamywaczy” pozostaną podmioty, które nie dość uwagi poświęcają bezpieczeństwu korzystania z IT oraz użytkownicy, którzy korzystają z nich w sposób nieodpowiedzialny lub niekompetentny.

Z punktu widzenia Polski ważny jest rozdział OCHRONA PODSTAW KONSTITUCYJNYCH KRAJU gdyż jest tu omówione rosyjskie oddziaływanie na

mniejszości narodowe (przede wszystkim – rosyjską) oraz przejawy politycznego ekstremizmu.

Autor Oceny wskazuje dwie organizacje na Litwie: Centrum Obrony i Badania Praw Podstawowych (litew. Pagrindiniu teisiu gynimo ir tyrimo centras) i Niezależne Centrum Praw Człowieka (niepriklusomas žmogaus teisiu centras) jako finansowane z Rosji, zrzeszające rosyjskich rodaków na Litwie i deklarujące za cel obronę praw mniejszości na Litwie. W dokumencie zaznaczono, że liderzy tych organizacji uczestnicząc w spotkaniach i forach międzynarodowych budują celowo wizerunek Litwy jako kraju, gdzie permanentnie narusza się te prawa. „Zarzut naruszania praw rosyjskich rodaków Kreml wykorzystuje w celu budowania wizerunku Litwy jako kraju wrogiego. Przekaz jest adresowany zarówno do społeczeństwa Rosji, jak i

do społeczności rosyjskiej i polskiej na Litwie, które też znajdują się w rosyjskim polu informacyjnym. W ten sposób udaje się uzyskać uznanie dla agresywnej polityki Rosji w samym społeczeństwie rosyjskim i utrudnia się integrację społeczności narodowościowych na Litwie” (s. 29). Autor oceny poświęca osobny podrozdział rosyjskiemu oddziaływaniu w szkolnictwie mniejszości (głównie – rosyjskim). Jako zagrożenie wskazywany jest tu izolowany, zamknięty charakter sieci szkół mniejszościowych na Litwie i „brak więzi młodzieży z litewską państwowością” (s. 29). Ambasada rosyjska utrzymuje stałe kontakty z nauczycielami ze szkół rosyjskich, zapewnia im bezpłatne szkolenia w Rosji, a absolwentom proponuje tam bezpłatne studia. „Studiujący w Rosji rosyjskojęzyczni młodzi obywatele Litwy są potencjalnym przedmiotem zainteresowania rosyjskich służb wywiadowczych” (s. 29). Organizacje młodzieżowe skupiające uczniów szkół rosyjskojęzycznych często zbudowane są wokół przekazu antylitewskiego (np. obchodzenia świąt sowieckich). Grupy te miewają charakter paramilitarny. Na początku ubiegłego roku sprawa uczestnictwa młodzieży z Litwy w parawojkowych obozach w Rosji wywołała reakcję ówczesnego ministra oświaty i nauki Dainiusa Pavauskisa, który jako rozwiązanie proponował wtedy zwiększenie nadzoru ministerialnego nad szkołami.

Osobny podrozdział Rosyjskie dążenia do tworzenia napięcia w społeczeństwie na tle narodowościowym odnosi się także do Polaków na Litwie. Poniżej – jego przekład z małymi skrótami:

Zamknięty charakter szkolnictwa mniejszości narodowych pozostaje jedną z głównych przeszkód na drodze integracji społeczności polskiej, by stać się częścią społeczeństwa obywatelskiego [na Litwie]. Duża część tej społeczności żyje w rosyjskim obszarze informacyjnym i kulturowym. Przy pomocy dezinformacji i propagandy w tym właśnie obszarze nieustannie budowana jest postawa nieufności czy wrogości wobec państwa litewskiego. Dla Rosji korzystne jest podleganie do wrogości na tle narodowym wśród Polaków na Litwie, by w ten sposób osłabiać integrację społeczną w kraju. W ten sposób dąży się do budowania środowisko sprzyjającego rozszerzaniu rosyjskich wpływów oraz pogarszania stosunków wzajemnych Polski i Litwy – sojuszników w NATO.

Jesienią 2015 r. przedstawiciel rosyjskiego MSZ /.../ Konstantin Dołgow publicznie wyraził z troską o sytuację Polaków na Litwie „ze względu na prowadzoną przez władze litewskie lituanizację i niszczenie polskiego szkolnictwa na Litwie”. /.../

Celom rosyjskiej polityki na rzecz tzw. rodaków odpowiada również działalność niektórych przedstawicieli społeczności polskiej oraz żądania z ich strony by zapewnić wyjątkowe prawa mieszkańcom Litwy Południowo-Wschodniej. W pojedynczych przypadkach ich żądania i wypowiedzi odpowiadają potrzebom agresywnej rosyjskiej polityki zagranicznej i zasadom, które nie są zgodne z interesami litewskiej państwowości. Np. w prorosyjskich mass-mediach w krajach bałtyckich podlega się do konfliktów etnicznych i tam też można znaleźć wypowiedzi, w który nie jest odrzucana możliwość tworzenia polskich i rosyjskich obszarów autonomicznych w krajach bałtyckich i wypowiadane są groźby użycia środków ostatecznych dla obrony swych praw. Wśród autorów takich wypowiedzi wymienić można przewodniczącą Forum Rodziców Uczniów Polskich Szkół rejonu solecznickiego – Renatę Cytacką.

Jednolitą działalność polityczną mniejszości narodowych dyskredytują działacze otwarcie reprezentujący rosyjskie interesy. W samorządzie miasta Wilna koalicję polsko-rosyjską reprezentuje Rafael Muksinow, który wcześniej przewodniczył Radzie Koordynacyjnej do spraw Rodaków w ambasadzie rosyjskiej w Wilnie. W połowie grudnia 2015 r. w Rydze /.../ Maksinow „reprezentował” Litwę na trzeciej międzynarodowej konferencji naukowej pt. II wojna światowa a kraje bałtyckie 1939-1945. Podczas tej konferencji państwa bałtyckie oskarżono o podleganie do antysemityzmu jeszcze przed II wojną światową, a wraz z Finlandią stanowiły zagrożenie dla bezpieczeństwa Związku Sowieckiego (s. 30).

Autor Oceny zwraca uwagę, że na Litwie Cerkiew prawosławna (podległa patriarchatowi moskiewskiemu) jest elementem rosyjskiego soft power. Zwraca też uwagę na istnienie ruchów podłożu religijnym (np. ruchu „Koncepcji Bezpieczeństwa Społecznego”) które – ja twierdzi – szerzą wszelkiego rodzaju teorie spiskowe, antyzachodnie i otwarcie prorosyjskie (np. I diena.lt). Członkowie wspomnianego ruchu „Koncepcja...” brali udział w demonstracjach i akcjach protestacyjnych skierowanych przeciwko USA i NATO.

Dokument nie wspomina o dość aktywnych na Litwie ruchach neopogańskich (quasi religijnych), które też mają swoje przedłużenie medialne (np. [alkas.lt](#)). Ideologia tych ruchów zwykle też niesie treści antyzachodnie (choć raczej w sferze kulturowej i politycznej, a nie militarnej), choć odległe są one od jednoznacznie prorosyjskiego przekazu. W tekście dokumentu nie ma wzmianki o tych środowiskach.

Jako zagrożenie postrzegane są również pewne formy działalności związane z upamiętnianiem na terenie Litwy poległych rosyjskich żołnierzy i innymi tematami pamięci historycznej. Są one koordynowane z ambasady rosyjskiej w Wilnie, ale prowadzone przez organizacje pozarządowe. Niepokój autora budzi aktywne włączanie przedstawicieli władz lokalnych i centralnych do różnych aktów upamiętniania, po których zawsze następują spotkania nieformalne.

Kwestie upamiętniania żołnierzy sowieckich uznawane jest za niosące ryzyko rozmiękania litewskiej narracji historycznej, która w mainstreamie bardziej jeszcze niż polska podkreśla swoją tożsamość jako rosyjskiej ofiary, zaś cały okres sowiecki konsekwentnie nazywany jest „okupacją”. Zatem udział przedstawicieli władz w uczczeniu sowieckich żołnierzy jest okazaniem czci okupantom, ale też

podważeniem tej narracji, a w konsekwencji – potencjalnym osłabieniem legitymizacji Republiki Litewskiej

Osobny podrozdział poświęcony jest ruchom społecznym, które Rosja łatwo może wykorzystać do swoich celów. Wymienione są takie osoby (Rolandas Paulauskas, Valdas Lekstutis, Zigmąs Vaišvila, Algirdas Paleckis) oraz portale internetowe ([ekspertai.eu](#), [sauksmas.lt](#), [revoliucija.org](#), [lsfrontas.lt](#), [sarmatas.lt](#), [versijos.lt](#)), a także organizacje. O jednej z nich (Grupa B3) Ocena mówi, że „nie ma ona prawie żadnego oddziaływania na społeczeństwo litewskie, jednak jej działalność wykorzystuje kontrolowana przez Kreml część mass-mediów, głosząca, że na Litwie istnieje pozasystemowa opozycja, która nie akceptuje prozachodniej orientacji kraju” (s. 32).

Autor Oceny nie widzi zagrożenia prawicowym ekstremizmem na Litwie, mimo, że jego przedstawiciele próbowali odwołać się do nastrojów antyimigracyjnych, obecnych w innych krajach. Ich nieliczne wystąpienia postrzegane są tylko w kontekście użytku, jaki może z nich uczynić rosyjska propaganda. Nie ma w dokumencie mowy o problemie nacjonalistycznego ekstremizmu, skierowanego przeciwko własnym mniejszościom,

a demonstrowanym przez środowiska skrajnie nacjonalistyczne, np. podczas demonstracji w święta narodowe. One też mają swój przekaz w mediach (głównie Internecie: [tautosjaunimas.lt](#) [tautininkai.lt](#) [alkas.lt](#) [tautininkai.lt](#) [patriotai.lt](#)), nie jest on bezpośrednio prorosyjski, ale wyraźnie antypolski i agresywny.

Zagrożenie terrorystyczne ze strony islamu jest oceniane jako „mało prawdopodobne” (s. 35) i jest rozpatrywane także głównie w kontekście słabnącego (niekorzystanie dla Litwy) zainteresowania naszym regionem ze strony NATO i UE.

W części WNIOSKI I PROGNOZY wskazano najważniejsze zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego Litwy:

- rosyjskie ambicje imperialne, agresywna polityka zagraniczna, gotowość do użycia siły
- szczególnie aktywna działalność wywiadowcza Rosji, skierowana przeciwko Litwie
- wroga polityka informacyjna
- próby podżegania wrogości mniejszości narodowych na Litwie przeciwko państwu litewskiemu. (s. 37)

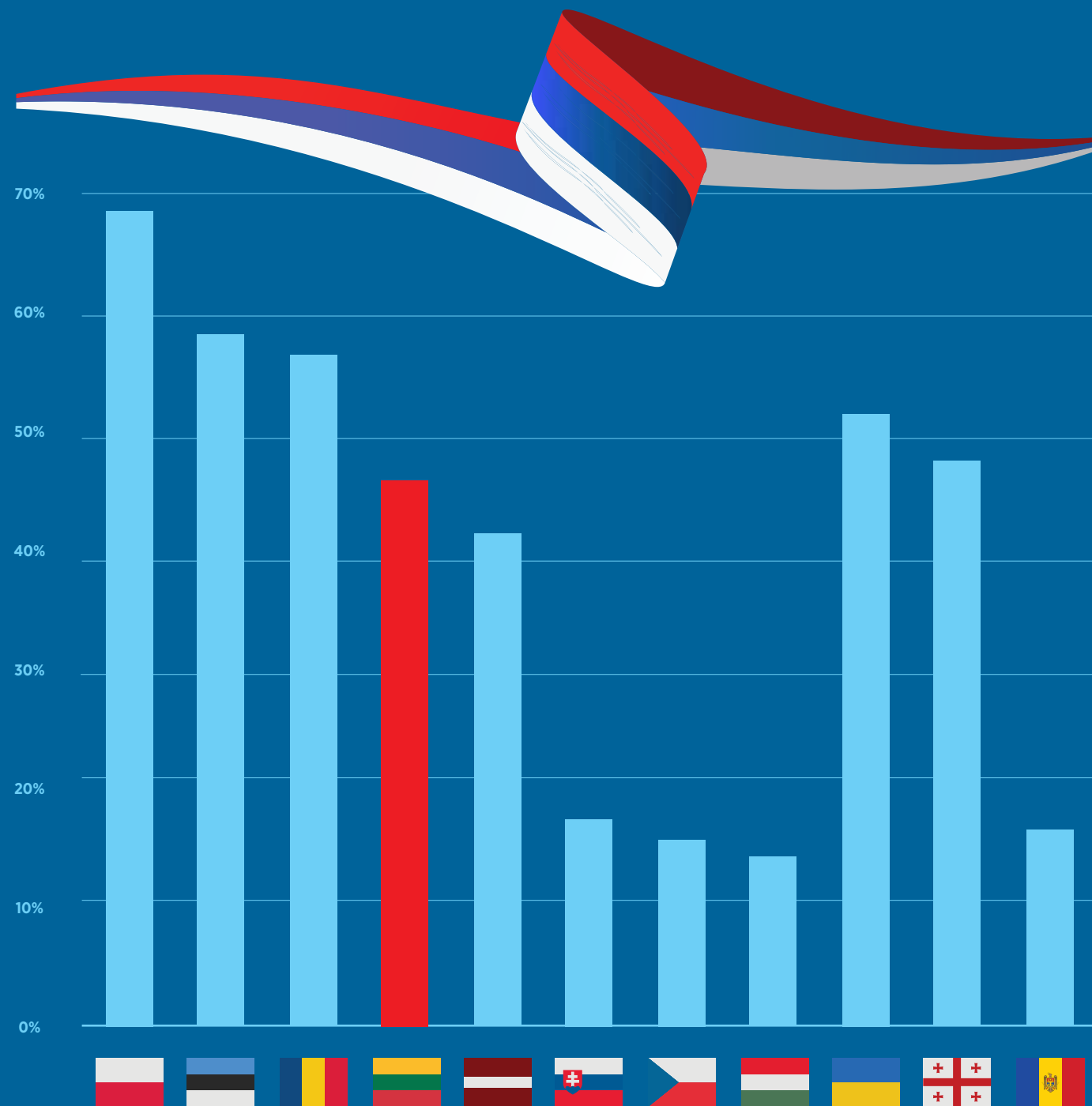
Autor Oceny prognozuje m.in. „Zagrożenia ze strony zagranicznych obcych wywiadów będą narastać w bliskiej, średniej i długoterminowej perspektywie. Największym zagrożeniem będzie działalność rosyjskich służb wywiadowczych i specjalnych oraz działania prowadzone z terytorium Rosji, a także cyberszpiegostwo. Działalność ta będzie ułatwiona poprzez brak dostatecznej kultury pracy z informacją niejawną sektorze publicznym oraz nieodpowiedzialne traktowanie bezpieczeństwa IT” (s. 37).

„Możliwości wywierania przez Rosję nacisku w sferze energetycznej i gospodarczej będą maleć ze względu na utrwalenie się konkurencji na rynku surowców energetycznych w krajach bałtyckich, na wzmocnienie połączeń międzysystemowych z zachodnimi sieciami energetycznymi oraz na pojawienie się nowych rynków eksportowych” (s. 37).

„Rosja nadal będzie bronić praw swoich rodaków i starać się angażować jak najwięcej młodzieży z Litwy w swoją działalność kulturalną i oświatową, w celu zachowania wpływu na mniejszości narodowe na Litwie i utrudniania procesu konsolidacji społeczeństwa litewskiego”. (s. 37). •

ANNEX 2

RUSSIA AS A THREAT TO THE STATES BEING IN THE ZONE OF INFLUENCE

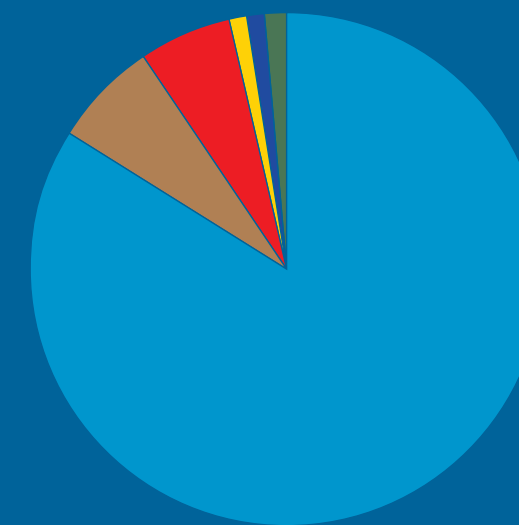
Source: gallup.com (est. 2015)

ANNEX 3

POPULATION AND LANGUAGES IN THE LITHUANIA, INCLUDING RUSSIAN MINORITY AND RUSSIAN LANGUAGE

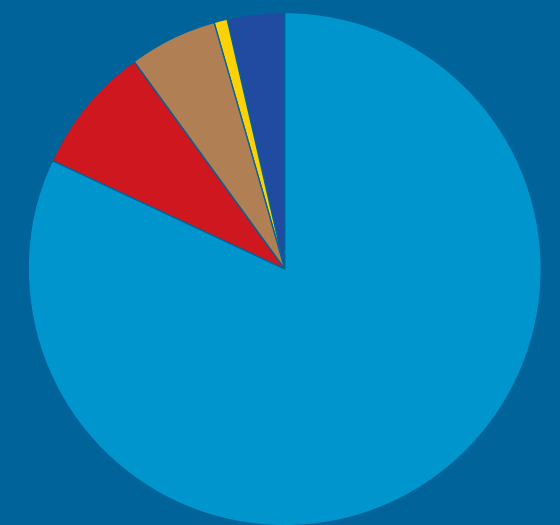
POPULATION: 2,854,235 (JULY 2016 EST.)

POPULATION (%) 2011 EST.

LITHUANIAN 84.1%
POLISH 6.6%
RUSSIAN 5.8%
BELARUSIAN 1.2%
OTHER 1.1%
UNSPECIFIED 1.2%

LANGUAGES (%) 2011 EST.

LITHUANIAN (OFFICIAL) 82%
RUSSIAN 8%
POLISH 5.6%
OTHER 0.9%
UNSPECIFIED 3.5%

ANNEX 4

PARLIAMENTARY ELECTIONS

2008

PARTY	NUMBER OF VOTES	ELECTION RESULTS (%)	NUMBER OF SEATS FROM ELECTORAL LISTS	NUMBER OF SEATS FROM SINGLE-MEMBER CONSTITUENCIES	TOTAL
HOMELAND UNION – LITHUANIAN CHRISTIAN DEMOCRATS	243 379	19,7 %	18	27	45
NATIONAL RESURRECTION PARTY	186 524	15,1 %	13	3	16
ORDER AND JUSTICE	156 686	12,68%	11	4	15
LITHUANIAN POPULAR SOCIALIST DEMOCRATIC PARTY	144 775	11,72%	10	15	25
COALITION OF LABOUR PARTY AND YOUTH	111 101	8,99%	8	2 (LP)	10
LIBERALS' MOVEMENT OF THE REPUBLIC OF LITHUANIA	70 704	5,72%	5	6	11
THE LIBERAL AND CENTRE UNION	66 000	5,34%	5	3	8
ELECTORAL ACTION OF POLES IN LITHUANIA	59 224	4,79%	0	3	3
LITHUANIAN PEASANT POPULAR UNION	46 133	3,73%	0	3	3
NEW UNION (SOCIAL LIBERALS)	45 007	3,64%	0	1	1
FRONT	39 992	3,24%	0	0	0
YOUNG LITHUANIA	21 557	1,75%	0	0	0
DEMOCRATIC PARTY OF LITHUANIA	13 766	1,11%	0	0	0
LITHUANIAN RUSSIANS UNION	11 331	0,92%	0	0	0
LITHUANIAN UNION OF SOCIAL DEMOCRATS	10 682	0,86%	0	0	0
LITHUANIAN CENTRE PARTY	8 657	0,70%	0	0	0
INDEPENDENT CANDIDATES	-	-	-	4	4

COALITION: Homeland Union – Lithuanian Christian Democrats, National Resurrection Party, Liberals' Movement of the Republic of Lithuania, The Liberal and Centre Union
PRIME MINISTER: Andrius Kubilius

Source: http://www.rki.lt/statiniai/puslapias/2008_seimo_rinkimai/output_lt/rezultatai_daugiamand_apygardose/rezultatai_daugiamand_apygardose.html

2012

PARTY	NUMBER OF VOTES	ELECTION RESULTS (%)	NUMBER OF SEATS FROM ELECTORAL LISTS	NUMBER OF SEATS FROM SINGLE-MEMBER CONSTITUENCIES	TOTAL
LABOUR PARTY	271 520	19,82	17	12	29
SOCIAL DEMOCRATIC PARTY OF LITHUANIA	251 610	18,37	15	22	37
HOMELAND UNION – LITHUANIAN CHRISTIAN DEMOCRATS	206 590	15,08	13	20	33
LIBERAL MOVEMENT	117 476	8,57	7	3	10
THE WAY OF COURAGE	109 448	7,99	7		7
ORDER AND JUSTICE	100 120	7,31	6	5	11
ELECTORAL ACTION OF POLES IN LITHUANIA	79 840	5,83	5	3	8
LITHUANIAN PEASANT POPULAR UNION	53 141	3,88	0	1	1
THE LIBERAL AND CENTRE UNION	28 263	2,07	0	0	0
YES UNION	24 129	1,76	0	0	0
FRONT	16 515	1,21	0	0	0
CHRISTIAN PARTY	16 494	1,20	0	0	0
LITHUANIA FOR LITHUANIA	12 854	0,94	0	0	0
YOUNG LITHUANIA	8 632	0,63	0	0	0
DEMOCRATIC LABOUR AND UNITY PARTY	4 383	0,32	0	0	
EMIGRANTS PARTY	4 015	0,29	0	0	0
REPUBLICAN PARTY	3 661	0,27	0	0	0
PEOPLE PARTY LITHUANIA	3 999	0,25	0	0	0
INDEPENDENT CANDIDATES	-	-	-	3	3

COALITION: Social Democratic Party of Lithuania, Labour Party, Order and Justice, Electoral Action of Poles in Lithuania
PRIME MINISTER: Algirdas Butkevicius

2016

PARTY	NUMBER OF VOTES	ELECTION RESULTS (%)	NUMBER OF SEATS FROM ELECTORAL LISTS	NUMBER OF SEATS FROM SINGLE-MEMBER CONSTITUENCIES	TOTAL
HOMELAND UNION – LITHUANIAN CHRISTIAN DEMOCRATS	276 275	21,7	20	11	31
LITHUANIAN PEASANT AND GREENS UNION	274 108	21,53	19	35	54
SOCIAL DEMOCRATIC PARTY OF LITHUANIA	183 597	14,42	13	4	17
LIBERAL MOVEMENT	115 361	9,06	8	6	14
ANTI-CORRUPTION COALITION	77 114	6,06	0*	1	1
ELECTORAL ACTION OF POLES IN LITHUANIA	69 810	5,48	5	3	8
ORDER AND JUSTICE	67 817	5,33	5	3	8
LABOUR PARTY	59 620	4,68	0	2	2
LITHUANIAN FREEDOM UNION (LIBERALS)	27 274	2,14	0		
LITHUANIAN GREEN PARTY	24 727	1,94	0	1	1
POLITICAL PARTY "LITHUANIAN LIST"	21 966	1,72	0	1	1
LITHUANIAN PEOPLE'S PARTY	12 851	1,01	0	0	0
AGAINST CORRUPTION AND POVERTY COALITION	6 867	0,54	0	0	0
THE WAY OF COURAGE	3 498	0,27	0	0	0
INDEPENDENT CANDIDATES	-	-	-	4	4

COALITION: Lithuanian Peasant and Greens Union, Social Democratic Party of Lithuania
PRIME MINISTER: Saulius Skvernelis

* They haven't crossed the threshold for coalitions

Source: <http://www.rki.lt/rinkimai> <http://www.rki.lt/2016-seimo-rezultatai?rciLrI=%2Frinkimai%2F2016%2Frezultatai%2F1%2F1304%2Frezultatai%2F1%2FrezultataiDaugmVrI.html>

NOTES

www.europeanreform.org
Follow us @europeanreform